

Marjo Siltanen

STARTTIRAHA – KUN RAHA EI KELPAA?

Liiketalouden koulutusohjelma

2015

STARTTIRAHA – KUN RAHA EI KELPAA?

Siltanen, Marjo
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2015
Ohjaaja: Moisio, Hanna
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 2

Asiasanat: Työ- ja elinkeinotoimisto, starttiraha, yrittäjyys

Starttirahajärjestelmä on toimiva tuki-instrumentti, jolla on merkittävä vaikutus uusien yritysten perustamiseen ja eloonjäämiseen. Starttirahaa hyödynnetään vain noin 30 % aloitetuista yrityksistä, vaikka sillä tiedetään olevan taloudellista tukea laajempi henkinen merkitys saajilleen.

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin, mitä ovat ne syyt, miksi starttiraha jätetään hakematta. TE-toimiston asiantuntijoita ja muita aloittavien yrittäjien neuvontatyötä tekeviä tahoja kiinnosti, onko starttirahan hakijoiden määrää mahdollista kasvattaa ja sitä kautta saada enemmän aloittavia yrittäjiä erilaisten neuvontapalveluiden piiriin.

Opinnäytetyön teoriaosassa tutkittiin starttirahan historiaa ja merkitystä, sekä avattiin siihen liittyvää lainsäädäntöä. Teoriaosassa selvitettiin myös starttirahaan liittyvää käytäntöä TE-toimiston asiantuntijoiden työn kautta.

Opinnäytetyön empiriaosuus toteutettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää käyttäen. Kysely lähetettiin vuosina 2012 ja 2013 Raumalla yritystoimintansa aloittaneille henkilöille, jotka eivät olleet hakeneet starttirahaa. Kyselyyn vastasi 48 henkilöä.

Opinnäytetyöstä saatujen tulosten mukaan valtaosa starttirahaan oikeutetuista yrittäjistä hyödyntää starttirahan mahdollisuuden. Starttiraha tunnetaan ja mahdollisuus siihen osataan selvittää. Jonkin verran starttirahamahdollisuutta jätetään hyödyntämättä tietoisesti, koska ei haluta olla mukana sen vaatimassa viranomaisyhteistyössä.

Selvityksen perusteella syyt hakematta jättämiseen löytyvät pääasiassa sivutoimisesta yritystoiminnasta, aikaisemmasta yrittäjyydestä ja määrärahojen loppumisesta TE-toimistoissa.

START-UP GRANT – WHY IS IT NOT APPLIED FOR?

Siltanen, Marjo
Satakunta University of Applied Sciences
May 2015
Supervisor: Moisio, Hanna
Number of pages: 42
Appendices: 2

Keywords: TE Office, start-up grant, entrepreneurship

The start-up grant, a functioning instrument of support, has a considerable effect on the establishment and the survival of new companies. The start-up grant is only used in about 30 per cent of new companies although it is known to have a broader psychological meaning for those who have received it, in addition to the financial support.

This thesis studied the reasons as to why start-up grants are not applied for. TE Office specialists and other counselling bodies were interested in whether it would be possible to increase the number of applicants and through that to get more new entrepreneurs to use more of the various kinds of counselling services available to them.

In the theory part of the thesis, the history of the start-up grant and its meaning were dealt with, as well as the related legislation. Also, the practices related to start-up grants were studied through the work of the specialists.

The empirical part of the thesis was carried out using a quantitative research method. A survey was sent to those entrepreneurs who had started their business in 2012 and 2013 and who had not applied for the start-up grant. 48 replies were received.

Based on the results of the thesis it can be concluded that most of the entrepreneurs entitled to a start-up grant take advantage of the grant. The start-up grant as well as the possibility to apply for it is well known. To a certain extent the possibility of a start-up grant is not used, because entrepreneurs do not want to be involved in the authority cooperation that is required.

Based on the survey, the most common reasons to why entrepreneurs have not applied for the start-up grant are that their business is not full-time, they are not first-time entrepreneurs, and that the appropriation of funds in TE offices has not been sufficient.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖONGELMA	6
2.1	Käytettävät menetelmät	6
2.2	Termiluettelo	7
3	STARTTIRAHAN HISTORIA JA MERKITYS	9
3.1	Starttirahajärjestelmän taustaa ja tilastoja	10
3.2	Starttirahan merkitys	11
4	STARTTIRAHA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ	14
4.1	Starttiraha osana työllistämismäärärahoja	14
4.2	Myöntämisen edellytykset	15
4.3	Myöntämisen esteet	16
4.3.1	Turvaa toimeentulon	16
4.3.2	Kilpailun vääristyminen	16
4.3.3	Yritystoiminnan aloittamisen arviointi	17
4.3.4	Epäitsenäinen yrittäjäyys	18
4.3.5	Maksuhäiriöt	18
5	STARTTIRAHA KÄYTÄNNÖSSÄ.....	19
5.1	Yrittäjäosaaminen, päätoimisuus ja kannattavuus	20
5.2	Myöntämisen esteiden selvittely	21
5.2.1	Kohtuullinen toimeentulo	21
5.2.2	Kilpailun vääristyminen	21
5.2.3	Yritystoiminnan aloittamisen arviointi	21
5.2.4	Epäitsenäinen yrittäjäyys	22
5.2.5	Maksuhäiriöt	22
5.3	Hakeminen	22
6	STARTTIRAHATUTKIMUS	23
6.1	Opinnäytetyön prosessi	24
6.2	Kohderyhmän rajaaminen	24
6.3	Kyselyn toteuttaminen, luotettavuus ja pätevyys	25
7	TUTKIMUSTULOKSET	27
7.1	Vastaaajien taustatiedot	27
7.2	Syyt starttirahan hakematta jättämiselle	29
7.3	Myöntämisen esteiden yleisyys	31
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	37
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän työn toimeksiantajana on Satakunnan TE-toimisto ja sen tarkoituksena on selvittää syitä siihen, miksi aloittava yrittäjä jättää hyödyntämättä starttirahan mahdollisuuden. Työskentelen Satakunnan TE-toimiston Rauman yksikössä yritysneuvojana ja tehtäviini kuuluu mm. aloittavien yrittäjien neuvonta ja starttirahapäätökset. Starttirahaprosesseja, aloittavien yrittäjien verkostoitumisia ja viranomaisyhteistyön tuloksellisuutta seurattessani, olen usein miettinyt, miksi kaikki eivät hae starttirahaa? Kysymys on aiheellinen, sillä mahdollisimman aikainen ohjautuminen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden pariin, edesauttaa yrittäjää löytämään palveluja yrityksen kaikille elinkaaren vaiheille sen koko olemassaolon ajan.

Raumalla rekisteröitiin vuonna 2012 - 2013 vajaa 350 yritystä, joista noin 100 haki starttirahaa. Starttirahaa hyödynnettiin siis vain noin 30 % aloitetuissa yrityksissä, mikä on sen tutkimustulosten mukaisesti etuihin nähden varsin pieni. Mikä selittää sen, että niin moni aloittava yrittäjä jättää starttirahamahdollisuuden hyödyntämättä? Yhä useampi yrittäjä tekee yritystoimintaansa sivutoimimisena oman päätyönsä ohella, selittääkö tämä starttirahan hakijoiden pienen osuuden? Onko palvelu tuntematon aloittavien yrittäjien keskuudessa vai koetaanko sen hakeminen kenties liian byrokraattisena? Voidaanko hakijoiden määrää kasvattaa? Näihin kysymyksiin etsitään työssäni vastauksia.

Teoriaosassa tutkin starttirahan historiaa, analysoin aikaisempia tutkimuksia starttirahasta, selvitan mitä hyötyä starttirahan hakijat ovat saaneet ja millainen merkitys starttirahalla on heille ollut. Perehdyn myös starttirahaa koskeviin lakeihin ja asetuksiin sekä lainsäätäjän tarkoituksiin. Lopuksi käyn starttirahaa läpi asiantuntijatyöni osaamisella ja pyrin avaamaan sen teoriaa käytännön kokemuksen kautta. Opinnäytetyössä käytän kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Analysoimalla tutkimustuloksia laadin yhteenvedon ja johtopäätökset, joilla pyrin vastaamaan tutkimukselle asetettuihin kysymyksiin.

2 OPINNÄYTETYÖONGELMA

Yrittäjäksi ryhtyvän henkilöasiakkaan toimeentulon turvaamiseksi TE-toimisto voi myöntää starttirahaa yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Käytännön ja tilastoseurannan mukaan noin 30 %:ssa perustetuissa yrityksissä hyödynnetään starttirahan mahdollisuutta. Koska starttirahasta aikaisemmin tehtyjen tutkimusten mukaan starttirahayritykset mm. jäävät selkeästi muita yrityksiä todennäköisemmin henkiin ns. kuolemanlaakson vaiheessa, kannattaisi starttirahan mahdollisuus hyödyntää mahdollisimman laajasti. Työssäni selvitetään syitä siihen, miksi niin moni aloittava yrittäjä kuitenkin jättää starttirahan mahdollisuuden käyttämättä.

Opinnäytetyölläni pyrin vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

- Miksi niin moni yritys perustetaan ilman starttirahaa?
- Mikä tai mitkä lainkohdat estävät starttirahan myöntämisen?
- Miten starttirahan hakijoiden määrää voidaan kasvattaa?

2.1 Käytettävät menetelmät

Opinnäytetyöni on pääsääntöisesti oikeusdogmaattinen eli lainopillinen: siinä selvitetään voimassa olevaa oikeutta ja annetaan tulkintaohjeita voimassa olevan oikeuden soveltamiseksi. Tutkimuksen empiriaosuus toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena, jossa korostetaan yleispäteviä syyn ja seurauksen lakeja ja jonka mukaan todellisuus rakentuu objektiivisesti todettavista tosiasioista; laki ja sen soveltaminen määräävät mahdollisuuden starttirahan myöntämiselle tai ne estävät sen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä ovat käsitteiden määrittelyt, johtopäätökset ja teoriat aiemmista tutkimuksista, erilaisten hypoteesien esittäminen ja päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että koejärjestelyjen tai aineiston keruun suunnitteluun panostetaan. Havaintoaineisto on sovelluttava määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. (Husa, Mutanen & Pohjalainen 2008, 20; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 139 -140.)

2.2 Termiluettelo

Tässä opinnäytetyössä käytetään joitakin termejä eli erikoissanoja, joista alla aakkosjärjestyksessä selvitykset:

ELY-keskus

eli Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. ELY-keskukset hoitavat Suomessa valtiotason alueellisia toimeenpano- ja kehittämistehtäviä. Tehtävänä on myös kehittää ja tukea taloudellista, sosiaalista ja ekologisesti kestävästä hyvinvointia. ELY-keskus on merkittävä alueiden kehittäjä ja EU-rahoituksen myöntäjä. Yhteistyö on tiivistä maakunnan liittojen ja muiden toimijoiden kanssa. ELY-keskus ohjaa Työ- ja elinkeinotoimistoja. (ELY:n www-sivut 2015.)

Harkinnanvaraisuus

Julkisoikeudessa tehdään päätöksiä joko sidotun harkinnan tai tarkoituksenmukaisuuteen perustuvan eli vapaan harkinnan kautta. Sidottu harkinta perustuu puhtaaseen lailisuusharkintaan ja sitä ohjaa sitovalla tavalla lainsäädäntö, joka myös tarjoaa suoran ratkaisun päätökseen. Harkintavaltaa jää viranomaisille lainsäädännön tulkinnanvaraisuuden vuoksi, eikä tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvia ratkaisuja ohjata lainsäädännöllä yhtä tiukasti. (Husa & Pohjolainen 2014, 231.) Starttipäätökset perustuvat aina työvoimapoliittiseen tarkoituksenmukaisuuteen ja päätösten takana on hakijan työvoimapoliittinen tilanne.

Perustamis- ja käynnistymisvaihe

Starttirahaa myönnetään ajaksi, jonka katsotaan kuluvan yrityksen perustamiseen ja käynnistämiseen. Starttirahaa myönnettiin sen alkuvaiheessa maksimissaan kymmeneksi kuukaudeksi, joka yritystä perustettaessa on varsin lyhyt aika. Hallituksen esityksestä (HE 78/2007) starttirahan enimmäiskesto pidennettiin 10 kuukaudesta 18 kuukauteen vuoden 2008 alussa.

Starttiraha

Starttiraha on TE-toimiston myöntämää harkinnanvaraista tukea yrittäjäksi ryhtyvälle henkilölle ja sen tarkoituksena on edistää yritystoiminnan ja sitä kautta työpaikkojen

syntymistä Suomessa. Starttirahaa myönnetään turvaamaan yrittäjän toimeentulo yritystoiminnan käynnistys ja vakiinnuttamisvaiheessa ja sitä voi maksimissaan saada 18 kuukauden ajan. Starttirahan suuruus vaihtelee 700 eurosta 1120 euroon kuukaudessa ja sitä maksetaan enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa. Starttirahan myöntämistä edellyttää TE-toimiston selvitys siitä, että yrittäjyys on hakijalle sopiva vaihtoehto työllistyä ja että hakijalla on riittävästi yrittäjäosaamista. (Holopainen 2014, 190 - 192.)

TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö, joka vastaa Suomen yrittäjyyden ja innovaatiotoiminnan toimintaympäristöstä, työmarkkinoiden toimivuudesta ja työntekijöiden työllistymiskyvystä sekä alueiden kehittämisestä. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2015.)

TE-toimisto

Työ- ja elinkeinotoimisto. Aikaisemmin Työvoimatoimisto eli Työkkäri. Työ- ja elinkeinotoimistot ovat vuoden 2013 alusta lukien: Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Hämeen, Pirkanmaan, Kaakkois-Suomen, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun, ja Lapin TE-toimisto. (Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut 2015.)

URA-järjestelmä

Työministeriön ylläpitämä, työ- ja elinkeinotoimistojen käyttämä asiakashallintajärjestelmä.

Yrittäjäosaaminen

Osaaminen muodostuu tiedoista, taidoista, asenteista, kokemuksista ja kontakteista, jotka hetkessään mahdollistavat hyvän suorituksen. Asenne korostuu osaamisessa. Johon kuuluu lisäksi motivaatio käyttää taitojaan sekä kokemukset. Usein osaaminen edellyttää laaja kokemustausta ennen kuin siitä voi kehittyä aitoa ja todellista osaamista. Myös kontaktit ovat tärkeä osaamisen osa-alue, kuin myös verkostojen rakentaminen ja niiden hyödyntäminen. Yrittäjän itseltään edellytetään tuoteosaamista, tuotanto-osaamista, asiakas- ja markkinointiosaamista, talousosaamista, vuorovaikutusosaamista sekä ammattitaito-osaamista. (Sydänmaanlakka 2004, 150; Jylhä, Paasio & Strömmer 2000, 21.)

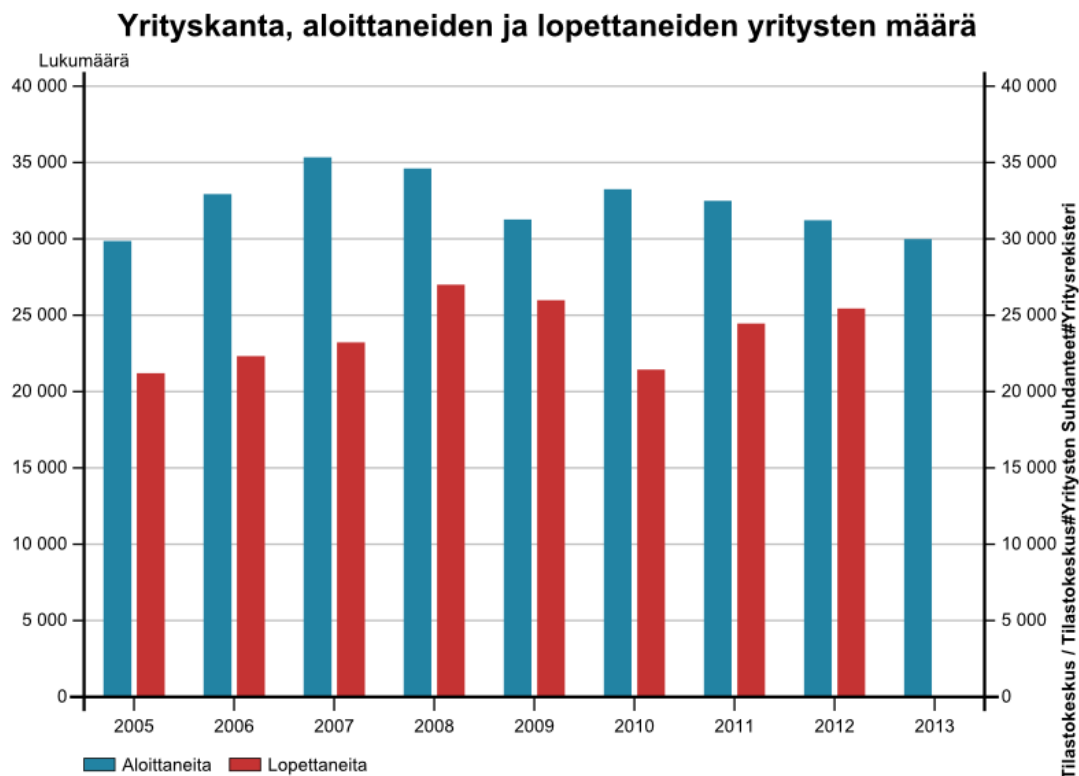
Yritys-Suomi

Yritys-Suomi on julkisten yrityspalveluorganisaatioiden yhdessä muodostama palvelu yrityksille ja yrittämisestä kiinnostuneille. Yrityssuomi.fi-sivusto on käyttäjälle maksuton verkkopalvelu, joka tarjoaa tietoa ja palveluja yritystoiminnan käynnistämiseen, kasvattamiseen, kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Palvelukokonaisuutta koordinoi työ- ja elinkeinoministeriö. (Yritys-Suomen www-sivut 2015.)

3 STARTTIRAHAN HISTORIA JA MERKITYS

Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisterin mukaan Suomen yrityskanta vuonna 2013 oli 282 635 yritystä, poislukien maa-, metsä- ja kalatalousalan yritykset. Suuryrityksiä eli vähintään 250 henkeä työllistäviä oli kannasta vain 0,2 %. Pienten, keskisuurten ja mikroyritysten osuus koko yrityskannasta on siis 99,8 %, joista mikroyritysten osuus merkittävät 93,4 %. Kaksi kolmasosaa mikroyrityksistä on valtaosin yksinyrittäjiä tai satunaisia työnantajia ja työllistää vuosityöllisyyden käsitteellä alle kaksi henkilöä. Mikroyritysvaltaisuus kasvaa Suomessa edelleen ja jo koko 2000-luvun yritysten määrän kasvu on kohdistunut pääasiassa vain alle yhden henkilön yrityksissä. Tämä näkyy käytännössä osa-aikayrittäjyyden ja sivutoimisten yritysten lisääntyvänä määränä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012, 45.)

Yrityskannan jatkuva kasvu on havainnoitavissa aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrää kuvaavassa kuviossa (kuvio 1). Määrissä on mukana myös yritysmuodon vaihdokset, mikä vaikuttaa huomattavasti toimenpiteiden lukumäärään ja antaa jopa vääristävän kuvan perustettujen ja lopetettujen yritysten lukumäärästä.

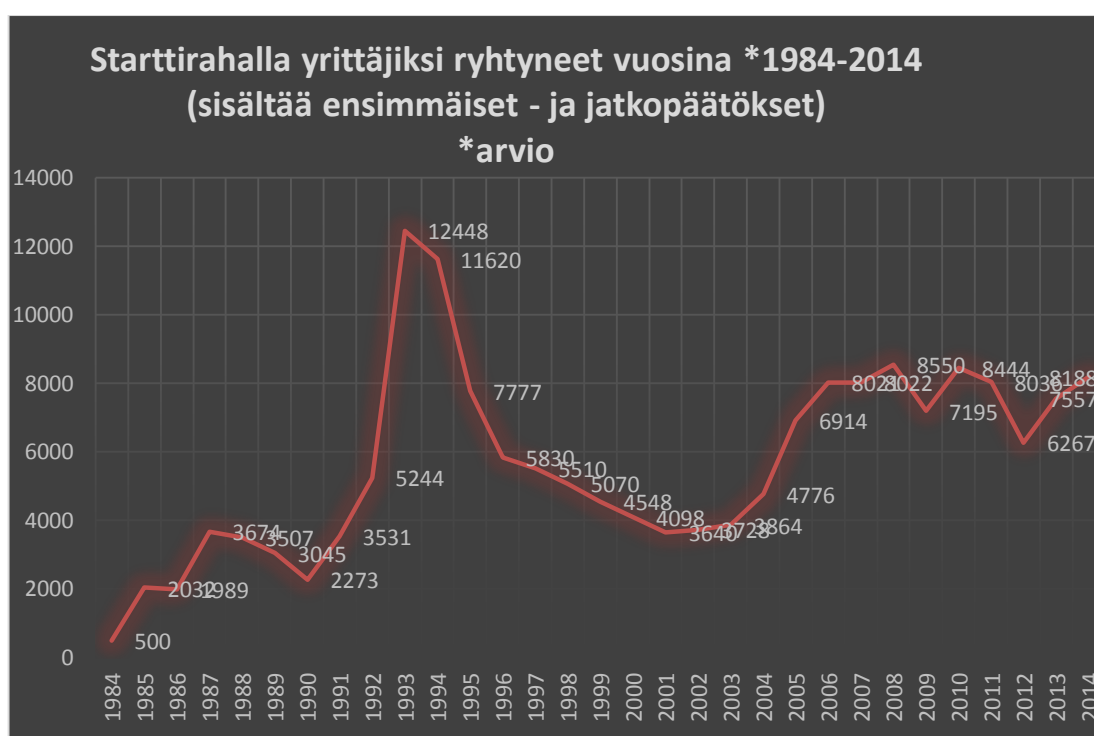
Kuvio 1. Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrät vuosina 2005- 2013

3.1 Starttirahajärjestelmän taustaa ja tilastoja

Starttirahajärjestelmä aloittaville yrittäjille aloitettiin kokeiluluontoisena työttömille myönnettävänä tukimuotona vuonna 1984 ja se vakinaistettiin vuonna 1988. Vuonna 2005 starttirahan kohderyhmää laajennettiin kokeiluluontoisesti koskemaan myös palkkatyöstä, opiskelusta tai työvoiman ulkopuolelta yrittäjiksi ryhtyviä ja sen kesto laajennettiin aikaisemmasta 10 kuukaudesta nykyiseen maksimissaan 18 kuukauteen. Kokeilun vakinaistaminen tapahtui vuonna 2008 Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa annetun esityksen mukaisesti, ja uudistuksen tavoitteena oli mm. aloittavan yritystoiminnan määrän kasvattaminen, starttirahaa saaneiden yritysten eloonjäämisasteen pitäminen korkeana, yritystoiminnan rohkaiseminen kasvuun ja työllisyyden lisääminen. (Stenholm 2006, 7; Stenholm 2007, 9; HE 169/2004 vp.)

Starttirahajärjestelmän aloitusvuonna 1984 päätöksiä tehtiin 500 kappaletta. Laman jälkeisinä vuosina starttirahan suosio kasvoi voimakkaasti ja huippuvuodet starttirahan myöntämisessä koettiin 1990-luvun alkupuoliskolla. Vuonna 1993 starttirahapäätök-

siä tehtiin lähes 12 500 kappaletta ja vuonna 1994 yli 11 600 kappaletta. Starttirahapäätösten määrä laski vähitellen 2000-luvulle tultaessa ja alimmillaan määrä oli vuonna 2001, jolloin päätöksiä tehtiin vain runsaat 3 600 kappaletta. Vuonna 2004 starttirahalla aloitti toimintansa lähes 4 800 yritystä. Starttirahajärjestelmän uudistuksen tultua voimaan vuonna 2005, starttirahaa hyödyntävien aloittavien yrittäjien määrä lähti jälleen kasvuun; vuosina 2005 - 2014 starttirahalla aloittaneita yrittäjiä on ollut keskimäärin 8 000 /vuosi ja määrärahaa siihen on käytetty vuosittain keskimäärin 37 miljoonaa euroa. (Härkin 2011; Stenholm & Aaltonen 2012, 7.) Kuviossa 2 on kuvattu starttirahapäätösten määriä vuodesta 1984.

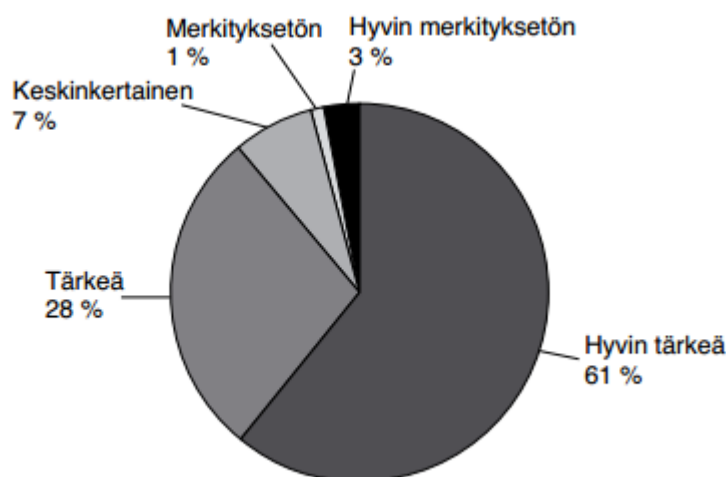
Kuvio 2. Starttirahalla yrittäjäksi ryhtyneet vuosina 1984 – 2014 (Härkin,2011)

3.2 Starttirahan merkitys

Starttirahaa ja sen merkitystä hakijoilleen on tutkittu useissa eri tutkimuksissa. Työ- ja elinkeinoministeriön tilaamissa tutkimuksissa on selvitetty mm. starttirahakokeilun kokemuksia (Stenholm, P. 2006 & 2007), starttirahan vaikuttavuutta ja toimivuutta (Stenholm, P. & Aaltonen, S. 2012) sekä työmarkkina-aseman roolia yritystoiminnan

menestyksessä (Stenholm, P. 2013). Opinnäytetöitä aiheesta löytyy mm. Valitsin yrittäjyyden – Millainen vaikutus starttirahalla on ollut yritystoimintaan (Lehto, M. 2013) ja Nivala-Haapajärven seutukunnan TE-toimiston starttirahapäätöksiä tuloksellisuus v. 2003 - 2007 (Turpeinen, M-L. 2010.) Lisäksi PKT-säätiö on hallinnollisena vastuu-organisaationa toteuttanut tutkimuksen Starttiselvitys luovien alojen yrittäjistä (Leskinen, R. & Oja, O. 2009.) Yhteisenä tuloksena näille kaikille tutkimuksille voidaan pitää sitä, että starttiraha koetaan yritystoimintaansa aloittavien yrittäjien keskuudessa hyvin merkittäväksi tukimuodoksi ja sen pääasiallisen tehtävän yrittäjän toimeentulon turvaajana koetaan onnistuneen.

Metsä-Tokila ja Orjala (2008) haastattelivat tutkimuksessaan Starttirahan merkitys aloittavalle yrittäjälle Turun Seudun Uusyrityskeskus Generaattorin yritysneuvonnan vuoden 2004 asiakkaita. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, kuinka tärkeää starttirahatuki näille yrittäjille on yrittämisen alkuvaiheessa ja miten yrittäjät haluaisivat kehittää starttirahajärjestelmää. Metsä-Tokilan ja Orjalan tutkimustulosten mukaan starttirahayritykset jäävät selkeästi muita yrityksiä todennäköisemmin henkiin ns. kuolemanlaakson vaiheessa ja suurin osa haastatelluista yrittäjistä piti starttirahaa hyvin tärkeänä aloittavan yrittäjän tukimuotona. Kuviossa 3 ilmenee näkemys starttirahan merkityksestä yrityksen perustamisvaiheessa.

Kuvio 3. Starttirahan merkitys (Metsä-Tokila, T. & Orjala, M. 2008.)

Stenholmin tutkimuksissa (2007 & 2013) selviää, että mitä lyhemmäksi ajaksi starttirahaa myönnetään, sitä pienemmäksi sen merkitys koetaan. Lisäksi miehet kokevat starttiraha-avustuksen vähemmän merkittäväksi kuin naiset. Vaikka starttirahan merkitystä pidetään varsin merkittävänä, niin starttirahalla yrittäjiksi ryhtyneistä lähes 60 % kokee, että yritystoiminta olisi aloitettu myös ilman starttirahaa. Koska yhtenä starttirahan myöntämisen kriteerinä on, ettei yritystoiminta kenties alkaisi ilman sitä, herättää em. vastaus tutkimuksissa myöntämisen tarpeellisuuden suuntautuvaa kritiikkiä. Toisaalta starttirahan suuruinen rahallinen tuki koetaan helposti saatavan muualtakin esim. perheenjäseniltä tai ystäviltä. Yritysten menestymisten, starttirahan merkityksen ja työllistävyyden osalta näkyy eroja myös siinä onko toiminta aloitettu työttömänä vai ei-työttömänä. Työttömille starttirahan merkitys korostui ei-työttömiä enemmän.

Stenholm ja Aaltonen (2012) arvioivat tutkimuksessaan Yrittäjyyden edistäminen starttirahalla – Starttijärjestelmän vaikuttavuus ja toimivuus, starttijärjestelmän vaikutusta uusien yritysten perustamiseen ja eloonjäämiseen. Tutkimuksessa analysoitiin 3 627 starttirahan saajaa vuosina 2005 – 2010 ja haastateltiin 209 alan asiantuntijaa, kuten TE-toimistojen starttivalmistelijoita ja –päättäjiä sekä Finnvera Oyj:n ja Seudullisten yrityspalveluiden edustajia. Tutkimustulosten mukaan starttirahalla on myönteinen vaikutus yrittäjäksi ryhtymisen kannalta ja järjestelmää pidetään toimivana tuki-instrumenttina. Starttiraha on tarpeellinen tuki turvaamaan aloittavan yrittäjän toimeentulo ja sen koettiin myös nopeuttaneen yrittäjäksi ryhtymistä.

Rahamäärällisesti startti koetaan varsin pieneksi ja vaikuttavuuden lisäämiseksi toivotaan sen päiväkorvauksen kasvattamista. Varsinkin ansiosidonnaiseen tottuneet pitävät starttirahan määrää erityisen pienenä. Taloudellisen tuen lisäksi starttirahaa saaneiden keskuudessa korostuu kuitenkin myös henkisen tuen merkittävyys. Starttiraha nähdään yhteiskunnalta positiivisena signaalina yrittäjyydelle ja oma yrittäjyys saa ikään kuin hyväksynnän viranomaiselta, joka vakuuttuu hakijan liikeideasta ja antaa toiminnalle aloitusluvan starttirahaa myöntämällä. Starttirahan merkitys henkisenä tukijana korostuu erityisesti naisten, yksinään yrittäjiksi ryhtyvien ja vähän aiempaa yrittäjä- tai toimialakokemusta omaavien keskuudessa. (Stenholm & Aaltonen 2012, 51 - 52; Stenholm 2006, 33.)

Leskisen ja Ojan (2009) starttirahatutkimuksessa luovien alojen yrittäjille selviää myös starttirahan merkityksen korostuminen yrittäjyyden alkuvaiheessa. Tutkimuksessa korostuu myös TE-toimiston yrittäjäkurssien merkitys, jotka koetaan hyviksi ja tarpeellisiksi. Kohderyhmä kokee kurssien edesauttavan verkostoitumista ja tutustuminen samassa tilanteessa oleviin auttaa vertaistuen löytymiseen yrittäjälle myöhemmässäkin vaiheessa.

Lehdon (2013) tutkimus starttirahan vaikutuksista yritystoimintaan, huomioi joltain osin myös ei starttirahaa hakeneita tai saaneita henkilöitä. Hänen tutkimuksestaan ilmenee, että yrittäjiksi ryhtyneistä 76 % ei ollut hakenut starttirahaa ja näistä vastaajista jopa 20 % ilmoitti, etteivät edes tienneet sellaisen olemassaolosta. Tätä voi selittää Lehdon tutkimuksessa se, että osa kyselyyn vastanneista yrityksistä oli perustettu aikana jolloin starttirahaa ei ollut tai sen ehdot olivat nykyistä huomattavasti tiukemmat.

4 STARTTIRAHA LAINSÄÄDÄNNÖSSÄ

4.1 Starttiraha osana työllistämismäärärahoja

Yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämispalveluita tarjotaan osana julkisia työvoima ja yrityspalveluita. Yritystoiminnan käynnistämispalvelulla tarkoitetaan neuvontaa yritystoiminnan käynnistämisestä ja harkinnanvaraisen starttirahan myöntämisestä. Työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan varataan vuosittain valtion talousarvioissa työllisyysmäärärahaa tukemaan erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä. Starttirahan lisäksi näitä ns. työllistämiskeinoja ovat työvoimakoulutuksen ja valmennusten hankinta ja palkkatuettu työ. 2015 näihin toimenpiteisiin varattiin Suomessa 563,9 miljoonaa euroa, joista Satakunnan ELY-keskuksen osuus oli 20,3 miljoonaa. (JTYPL 916/2012, 5 §; TEM:n www-sivut 2015.)

Kukin ELY-keskusalue suunnittelee määrärahojen kohdentamisen omalla alueellaan ja hallitseva työmarkkinatilanne asettaa haasteen sille, mihin työllisyysrahaa kannattaa kunkin alueen olosuhteissa kohdentaa. Työllisyysmäärärahojen aktiivinen käyttö aiheuttaa toisinaan rahan loppumisen, jolloin TE-toimistot joutuvat rajoittamaan jopa

starttirahan myöntämistä ja pahimmissa tapauksissa starttirahan myöntäminen loppuu alueella kokonaan. Rauman alueella määrärahat ovat viimeisen 12 vuoden aikana loppuneet kokonaan kerran ja huhtikuussa 2015 rajoitettiin Satakunnan TE-toimiston johdoryhmän toimesta starttirahan saaminen vain työttömien oikeudeksi.

4.2 Myöntämisen edellytykset

Starttiraha myönnetään henkilöasiakkaan toimeentulon turvaamiseksi yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa enintään 18 kuukaudeksi. Myöntäminen edellyttää, että hakijalla on tai hän hankkii riittävät valmiudet yritystoimintaan ja että aiottu yritystoiminta on luonteeltaan päätoimista ja sillä arvioidaan olevan kannattavan toiminnan edellytykset. TE-toimisto voi starttirahaa myöntäessään asettaa sen saamiselle myös muita tarpeellisia ehtoja. (JTYPL 916/2012, 1:2 §; 4:1 §; 8:1 §.)

TEM:n ohjeen (TEM/2262/00.03.05.02/2014) mukaan yrittäjäosaamista tarkasteltaessa kiinnitetään huomiota mahdolliseen aikaisempaan yrittäjäkokemukseen tai aiottuissa yritystoiminnassa tarvittavaan koulutukseen. Jos starttirahan hakijalla ei ole vielä starttirahapäätöstä tehtäessä riittäviä valmiuksia toimia yrittäjänä, voi hän sitoutumalla hankkimaan tarvittavan osaamisen saada starttirahaa. Sitoutuminen kirjataan starttipäätökseen ja koulutukseen osallistuminen asetetaan tukipäätöksessä tuen maksamisen ehdoksi.

Luonteeltaan päätoimisella yritystoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jota tehdään koaikaista vastaavalla työpanoksella. Pääsääntöisesti tukea ei myönnetä toimintaan, jota on jo tehty sivutoimisena yrittäjänä. Poikkeuksen muodostaa sivutoiminen yrittäjyys, mikäli työvoimaviranomainen katsoo sen olleen erittäin pienimuotoista, kuten päätoimisen palkkatyön, opiskelun tai muun sellaisen rinnalla harjoitettu pienimuotoinen toiminta. Sivutoimisen yrittäjyyden tulojen oletetaan starttirahaa hakevilla jäävän alle yrittäjäeläkelain mukaisen vuositulorajan. (TEM 2014, 82.)

TE-toimiston arvion mukaan yrityksellä on oltava myös jatkuvan kannattavan liiketoiminnan edellytykset starttirahan saamiseksi. TE-toimisto kiinnittää huomiota liiketoi-

mintasuunnitelmaan, kannattavuuslaskelmiin, tulosestimoiksi sekä riskeihin tarkastelleessaan jatkuvan kannattavuuden edellytyksiä. Starttirahan jatkopäätösten kohdalla käytetään apuna kirjanpitäjältä saatuja tulos- ja tase-laskelmaa sekä tilinpäätöstä. (TEM 2014, 82.) Sanamuoto ”jatkua kannattavuus”, jättää starttirahan ulkopuolelle kausiluonteisen liiketoiminnan harjoittajat kuten esim. jäätelökioski- ja hiihtokeskusyrittäjät.

4.3 Myöntämisen esteet

4.3.1 Turvaa toimeentulon

Starttirahaa ei myönnetä, jos aiotun yritystoiminnan arvioidaan jo itsessään turvaavan henkilöasiakkaan kohtuullisen toimeentulon yritystoiminnan käynnistämisen- ja vakiinnuttamisvaiheessa. Aloitettavan yritystoiminnan luonne ja toiminnan käynnistämisen edellyttämä rahoitus ovat arvion kohteena kun arvioidaan toimeentulon turvaamisen tarvetta. Mikäli tarvitaan vierasta pääomaa tai yritystoiminnan luonne on sellainen, että tulot saadaan aloitusvaiheessa viiveellä, saattaa starttirahan saaminen olla ehdoton edellytys yritystoiminnan aloittamiselle ja yrittäjän toimeentulon turvaamiselle. (JTYPL 916/2012, 8:3 § 1.mom.; TEM 2014, 82.) Kohtuullisen toimeentulon turvaamisen arviointi on päätöksentekijälle haastavaa. Termi kohtuullinen toimeentulo tulisi korvata selvillä euromäärillä, jotta yleinen yhdenvertaisuussäännös toteutuisi ja starttirahan hakijalle olisi selvää, mihin virkamiehen päätös perustuu.

4.3.2 Kilpailun vääristyminen

Valtionavustuslain (688/2001) 7§ 4. kohdan mukaan valtionavustusten myöntämisen yleisiin edellytyksiin kuuluu, että tuen myöntämisen ei arvioida aiheuttavan muita kuin vähäisiä kilpailua ja markkinoiden toimintaa vääristäviä vaikutuksia. Mikäli starttirahan arvioidaan vääristävän vähäistä enemmän samoja tuotteita tai palveluja tarjoavien välistä kilpailua, on se este starttirahan myöntämiseksi. Kilpailun vääristymää arvioidessa kiinnitetään erityistä huomiota toimialan kilpailutilanteeseen ja sen kehitysnäkymiin yrityksen perustamisalueella. (JTYPL 916/2012, 8:3 § 1. mom. 2.; TEM 2014,

82 - 83.) Kilpailutilanne vaihtelee yleensä suurestikin alueittain. Rauman keskustan alueelle ei pääsääntöisesti myönnetä starttirahaa esim. kahviloille eikä parturikampaajille. Sekä kahvilaan että parturikampaamoon on kuitenkin mahdollista saada tukea haja-asutusalueille, joka saattaa olla vain 5 km päässä keskustasta.

4.3.3 Yritystoiminnan aloittamisen arviointi

Starttirahan myöntämiselle on este, mikäli starttirahaa hakeva henkilöasiakas on aloittanut yritystoiminnan ennen kuin tuen myöntämisestä on päätetty. Lain soveltamisohjeen mukaan aloittamisen ajankohtaa voidaan tarkistella esim. kaupparekisteristä. Kaupparekisteri-ilmoitusta edellytetään kuitenkin yksityiseltä elinkeinoharjoittajalta vain, jos hän harjoittaa luvanvaraista elinkeinoa tai hänellä on palveluksessaan perheen ulkopuolista työvoimaa tai hän toimii asuinhuoneistonsa ulkopuolisessa liiketilassa. Tästä syystä TE-toimisto tarkistaa yksityisen elinkeinoharjoittajan mahdollisen ennakkoperintärekisteröitymisen myös yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä. (JTYPL 916/2012, 8:3 §; TEM 2014, 83.) Harkinnanvaraisuus ja käytännön vaihtelevuus tulee usein esille tämän lainkohdan osalta, sillä sivutoimiyrittäjät tai muualla kokopäiväisesti työskennelleet ovat saattaneet perustaa yrityksensä huomattavasti ennen starttirahan hakemista. Työvoimapolitiittinen tarkoituksenmukaisuus ja harkinnanvara huomioiden, he saavat toisinaan myönteisen starttipäätöksen.

Starttirahaa myöntämisessä muuhun kuin uuteen yritystoimintaan voidaan poiketa esim. sukupolven- ja omistajanvaihdostilanteissa. Tällöin kuitenkin edellytetään, että yritystoiminta on starttirahaa hakevalle henkilöasiakkaalle uutta eli hän ei ole aikaisemmin ollut tässä toiminnassa yrittäjäasemassa. Sukupolven- ja omistajanvaihdostilanteissa starttirahaa puoltavat mm. sukupolven- tai omistajanvaihdostilanteessa toteutettava yritystoiminnan kehittäminen, uusien työntekijöiden palkkaaminen tai mikäli sukupolven- tai omistajanvaihdoksella nähdään olevan merkitystä olemassa olevien työpaikkojen säilymisen kannalta. (TEM 2014, 83.)

Työttömyysturvalain (1290/20112) 2:5 §:n mukaan yritystoiminta katsotaan aloiteksi, kun yritys on merkitty arvonlisäverovelvollisten rekisteriin, ennakkoperintäre-

kisteriin tai merkitty verohallinnon työnantajarekisteriin. 4 §:n 2 mom. mukaan työnhakija, joka palkatta työskentelee yrityksessä tai tehtävissä, jotka yleensä tehdään yritystoimintana, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Jos yritystoiminnan valmisteluun siis liittyy poikkeuksellisen työllistäviä työvaiheita, toiminta on katsottava aloitetuksi jo ennen varsinaisen tuotannollisen toiminnan alkamista. Lähtökohtaisesti starttipäätöksiä tehtäessä, yritystoiminnan katsotaan aloitetuksi varsinaisen tuotannollisen tai taloudellisen toiminnan aloittamisesta. Vähäiset yritystoiminnan valmisteluun liittyvät toimenpiteet rekisteröinnin ohella ovat sallittuja, kuten toimitilojen hankinta, yritystutkimien hakeminen tai yritystoiminnan aloittamiseen liittyvä markkinaselvityksen tekeminen. Mikäli toimitilojen valmistelu vaatii suurempaa remontointia ja yrittäjä sitoo siihen oman työpanoksensa, voidaan toiminnan katsoa alkaneen jo silloin. (TEM 2014, 83; VA 1111/2008 1 §.)

4.3.4 Epäitsenäinen yrittäjyys

JTYPL (916/2012) 8:3 § 1 mom. 4. kohdan mukaan starttirahaa ei myönnetä hakijalle, joka siirtyy työsuhteesta tekemään samaa työtä yrittäjänä ja on ilmeistä, että aiempi työnantaja on myös hänen pääasiallinen toimeksiantajansa. Tämä lainkohta pyritään estämään epäitsenäisen yrittäjyyden tukemisen eli tilanteen, jossa työntekijä tekee täysin samaa työtä entiselle työnantajalleen palkansaajaan rinnastettavana yrittäjänä. Epäitsenäiseksi yrittäjäksi ryhtyvälle voidaan myöntää starttirahaa vain, jos liiketoimintasuunnitelman tai muun selvityksen perusteella voidaan esittää, että henkilön aiempi työnantaja ei ole pääasiallinen toimeksiantaja. Säännöksen tavoite on ehkäistä myös verotukseen liittyvän lainsäädännön tulkintaongelmia.

4.3.5 Maksuhäiriöt

Mikäli starttirahaa hakeva henkilöasiakas on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuksiinsa suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja tai hänellä on olennaisia yksityisoikeudellisia maksuhäiriöitä, ei hakijalle JTYPL (916/2012) 8:3 § 1 mom. 5. kohdan mukaan myönnetä starttirahaa, ellei Työ- ja elinkeinotoimisto kuitenkin erityisistä syistä pidä tuen myöntämistä tarkoituksenmukaisena. Tarkastelussa viranomaiset huomioivat starttirahaa hakevan henkilökohtaiset sekä hänen mahdollisessa aikaisemmassa

yritystoiminnassaan tapahtuneet verojen ja lakisääteistenmaksujen laiminlyönnit sekä yksityisoikeudelliset maksuhäiriöt. TEM:n ohjeen (2262/00.03.05.02/2014) mukaan ei starttirahan myöntämiseen ole estettä, mikäli laiminlyönnit tai maksuhäiriöt ovat vähäisiä. Laki kuitenkin mahdollistaa myös oleellisesti velvollisuutensa hoitamatta jättäneen saada esim. työvoimapolitiisin perustein tukea yritystoimintansa alkuvaiheessa. Tämä lainkohta on helpottanut viranomaisia saamaan henkilöiden taustalla tapahtunutta yrittäjätoimintaa läpinäkyväksi. Aina silloin tällöin tulee henkilöitä, joiden elämäntilanne on muuttunut ja he haluavat korjata tilannettaan aikaisemman laiminlyönti- ja maksuhäiriökierteen korjaamiseksi.

5 STARTTIRAHA KÄYTÄNNÖSSÄ

Yritystoimintaa harkitsevien kehoitetaan olevan hyvissä ajoin ennen yritystoiminnan aloitusta yhteydessä paikallisen TE-toimiston starttiasiantuntijaan ja selvittämään omat mahdollisuutensa starttirahan suhteen. Aloittavien yrittäjien neuvontaan erikoistunut asiantuntija keskusteleo hakijan kanssa tämän liikeideasta, yrittäjäosaamisesta, kilpailutilanteesta ja muista mahdollisista starttirahan saamiseen vaikuttavista asioista ja neuvoe ja ohjeistaa hakijaa tekemään tarvittavat toimenpiteet starttirahan saamiseksi. TE-toimisto voi halutessaan pyytää kolmannen osapuolen kannanoton starttirahan myöntämisestä. Näitä lausuntoja tekevät mm. uusyrityskeskukset ja kuntien yritysneuvojat. (TE-toimiston www-sivut 2015.)

URA-järjestelmän tilastoista selviää, että Satakunnan TE-toimiston Rauman yksikössä käy vuosittain vajaat kaksisataa henkilöasiakasta keskustelemassa mahdollisuudestaan aloittaa yritystoiminta ja näistä päätyy starttirahan hakijoiksi noin sata yrittäjää. Osa neuvonnassa käyneistä työllistyy ennen yritystoiminnan aloittamista, osalla todetaan olevan lakiin perustuvia myöntämisen estäviä syitä ja osa päätyy luopumaan ideasta esim. toiminnan kannattamattomuuden perusteella. Vuosina 2012 – 2013 Rauman toimipaikassa tehtiin yhteensä noin 150 starttirahapäätöstä, joista noin puolet olivat jatkopäätöksiä.

Mikäli TE-toimistossa käytyjen keskustelujen perusteella todetaan yrittäjyys hakijalle mahdolliseksi vaihtoehdoksi, voidaan asiakas ohjata lisäksi uusyrityskeskusten yritysneuvontaan. Rauman yksikön osalta tämä tapahtuu pääsääntöisesti joko Rauman kaupungin, Euran kunnan tai Prizztech Oy:n neuvontaan. Starttirahaan mahdollisesti oikeutetuista henkilöistä toimitetaan sähköinen lähete, jonka perusteella yritysneuvoja ottaa kantaa asiakkaan starttirahan saamisen tarpeellisuuteen, huomioiden alueellinen kilpailutilanne ja hankkeen realistisuus. Yritysneuvojan lausunto tukee starttipäätöksen tekijää, mutta ei määrää sen suuntaa. Yritysneuvojat laskuttavat TE-toimistoa tehdystä lausunnoista, asiakkaalle palvelu on maksutonta.

5.1 Yrittäjäosaaminen, päätoimisuus ja kannattavuus

Satakunnan TE-toimiston Rauman yksikön starttihakijoista lähes 90 % osallistuu työhallinnon omiin yrittäjäkoulutuksiin hankkiakseen lain vaatiman yrittäjäosaamisen. Koulutukseen osallistutaan pääsääntöisesti ennen yritystoiminnan aloittamista, mutta myös yrittäjyyden aikana koulutukseen osallistuvia on jonkin verran. Ennen koulutusta tehtyihin starttipäätöksiin kirjataan lisätieto; sitoutuu suorittamaan yrittäjäkoulutuksen starttikauden aikana. Ne starttirahan saajat, jotka eivät osallistu yrittäjäkoulutuksiin, ovat kaikki toimineet yrittäjinä aikaisemmin tai heidän ammatillisissa koulutuksissaan on perehdytty oman alan yrittäjyyteen laajasti. Koulutuksiin suhtaudutaan hakijoiden keskuudessa positiivisesti, eikä keskeyttämisä juurikaan esiinny.

Starttirahan saamisen edellytyksenä oleva päätoiminen yrittäjyys on starttirahan hakijoille itsestäänselvyys, eikä sen vuoksi ole jouduttu kääntymään starttirahan hakijoita. Kannattavuus- ja myyntilaskelmien avulla varmistetaan yritystoiminnan kannattavuus, joka puuttuessaan myös estää starttirahan myöntämisen.

5.2 Myöntämisen esteiden selvittely

5.2.1 Kohtuullinen toimeentulo

Käytännössä kohtuullisen toimeentulon arviointi, kuten monissa tutkimuksissakin kävi ilmi, on varsin haasteellinen ja vaikea arvioitava. Mikäli starttirahan hakija selvästi ilmoittaa, että toiminta alkaa myös ilman starttirahaa eikä hänellä ole ensinkään vieraan pääoman tarvetta, saatetaan starttipäätös tehdä tämän perusteella kielteisenä. Käytännössä toimeentulon turvaantumisen perusteella evätään starttirahan saaminen yleisimmin vain niiltä hakijoilta, jotka toimivat esim. edustajina ja joille maksetaan pohjapalkkaa pääyrityksen toimesta. Tällaisia toimijoita ovat esim. vakuutusedustajat tai jotkut pankkien sijoitusneuvojat.

5.2.2 Kilpailun vääristyminen

Rauman elinkeinorakenteen vuoksi alueen kilpailun vääristymisen uhka kohdentuu pääsääntöisesti ravintola-, kahvila-, kauneudenhoito-, parturi-kampaaja- ja hieronta-alan yrityksiin. Poikkeuksellisella liikeidealla tai toiminnan sijoittamisella taajama-alueen ulkopuolelle, voidaan kuitenkin näitäkin aloja työvoimapolitiittisen harkinnan perusteella tukea.

5.2.3 Yritystoiminnan aloittamisen arviointi

TE-toimiston yritysneuvojat edellyttävät pääsääntöisesti starttipäätöksen hyväksymistä ennen yritystoiminnan rekisteröintiä, kuten lakikin ohjeistaa. Mikäli kyseessä on esim. vaatekauppa, jossa tilauksia tehdään vähintään puolivuotta ennen sesongin alkua, on yrityksen rekisteröinti perusteltua ja jopa välttämätöntä yhteistyösopimusten ja tilaustenteon mahdollistamiseksi. Toisinaan myös pienemmät valmistelut esim. lasikulomakkeiden, käyntikorttien tai esitteiden tilaaminen vaatii y-tunnuksen voimassaoloa, ja silloin on perusteltua antaa asiakkaan rekisteröidä yrityksensä. Työhallinnon tietojärjestelmään kirjataan tuolloin selvästi, että asiakkaan kanssa on sovittu ennena-

kaisesta rekisteröinnistä, jotta epäselvyyksiltä vältytään. Asiakasta kielletään ehdottomasti aloittamasta liiketoimintaa ja tarvittaessa asiasta pyydetään kirjanpitäjän todistusstarttikauden alkaessa.

5.2.4 Epäitsenäinen yrittäjyys

Epäitsenäiseksi nähtyä yrittäjyyttä esiintyy Rauman alueella eniten rakennusosalalla. Toimeksiantajayritykset kehottavat työntekijöitään rekisteröimään yrityksen, jotta näillä on paremmat mahdollisuudet työllistyä ja työ tarjotaan usein projektiluontoisena. Näissä tapauksissa keskustellaan starttirahan hakijoiden kanssa mahdollisista muista toimeksiantajista tai liiketoiminnan mahdollisesta laajentamisesta myös muulle osa-alueelle. Pelkkä alihankkijana toimiminen aikaisemmalle työnantajalle on aikaansaanut Raumalla 2 kielteistä päätöstä viimeisen 3 vuoden aikana.

5.2.5 Maksuhäiriöt

TE-toimisto pyytää starttirahaa hakevan henkilön toimittamaan veroviraston antaman verovelkatodistuksen ennen starttipäätöksen tekoa. Mikäli verottajan todistuksesta tai Asiakastieto Oy:ltä hankitusta luottotietoselvityksestä ilmenee, että hakijalla on merkittäviä selvittämättömiä maksuja tai luottohäiriömerkintöjä, saattaa se olla este starttirahan myöntämiselle. Vähäisistäkin rikemerkinnöistä starttirahakäsittelijät edellyttävät hakijan tekävän virallisen maksusuunnitelman maksujen hoitamiseksi. Merkintä itsessään ei ole suoraan syy starttirahan saamisen estymiseen.

5.3 Hakeminen

Starttirahaa haetaan TE-toimiston verkkopalvelulomakkeella vahvan tunnistautumisen kautta tai Työ- ja elinkeinoministeriön lomakkeella TEM3.25 12/2012 (liite1). Hakemuksessa annetaan selvitys hakijan taustatiedoista, yrityksen toiminta- ja rahoitus-suunnitelmasta sekä selvitetään mahdollisia hakijan saamia maksatusta estäviä kor-

vauksia, tukia ja etuuksia. Yleisin hakemusvaiheeseen asti edennyt kielteinen starttipäätös tehdään liian myöhään toimitetusta hakemuksesta eli yritystoiminnan katsotaan alkaneen ennen hakemuksen saapumista.

6 STARTTIRAHATUTKIMUS

Syitä siihen, miksi niin moni yrittäjä jättää hyödyntämättä starttirahan mahdollisuuden tutkittiin Survey -tyyppisellä, kvantitatiivisella verkko-/kirjekyselyllä huhtikuussa 2015. Survey-tutkimukselle tyypillisiä piirteitä ovat tietystä ihmisjoukosta poimittu otos yksilöitä; aineiston keruu jokaiselta yksilöltä strukturoidussa muodossa; kyselylomakkeen tai strukturoidun haastattelun teko, josta saadun aineiston avulla kuvailaan, verrataan ja selitetään tapahtumaa. (Hirsjärvi ym. 2009, 134.)

Kvantitatiivisessa tutkimustyypissä korostetaan yleispäteviä syyn ja seurauksen lakeja. Todellisuus rakentuu objektiivisesti todettavista tosiasioista, jossa tieto perustuu suoraan aistihavaintoihin ja loogiseen päättelyyn. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeistä ovat käsitteiden määrittelyt, johtopäätökset ja teoriat aiemmista tutkimuksista, erilaisten hypoteesien esittäminen ja päätelmien teko havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa on tärkeää, että koejärjestelyjen tai aineiston keruun suunnitteluun panostetaan. Havaintoaineisto on sovelluttava määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. (Hirsjärvi ym. 2009, 139 - 140.)

Opinnäytetyössä päädyttiin kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään, koska vastauksia haluttiin mahdollisimman laajalta joukolta. Suljetuilla kysymyksillä haluttiin tietää tarkkoja, vertailukelpoisia, yksiselitteisiä vastauksia, joihin avoimilla vastauksilla pyrittiin lisäksi saamaan tarkennuksia. Tutkimuksen tarkoituksena on etsiä selitystä tapahtuneelle ja tunnistaa todennäköisiä syy-seuraussuhteita. Hirsjärven ym. 2009 mukaan kyselytutkimuksen etuna nähdään laajan tutkimusaineiston keräämisen mahdollisuus. Kysely voidaan lähettää laajalle joukolle ja kysymysten määrä voi olla korkea. Haasteena on kuitenkin vastaajien suhtautuminen kyselyyn, kysymysten asettelu ja väärinymmärrysten mahdollisuus.

6.1 Opinnäytetyön prosessi

Opinnäytetyön aineiston kerääminen ja aikaisempiin tutkimuksiin tutustuminen aloitettiin syksyllä 2014. Aikaisemmista tutkimustuloksista löytyneet tiedot ja keskustelut eri asiantuntijoiden, kuten Rauman kaupungin yritysneuvoja Kaisa Kalliovuon, Euran kunnan yrityskehittäjä Harri Virénin ja Satakunnan TE-toimiston palvelujohtaja Satu Remmerin kanssa, antoivat lopullisen vahvistuksen tutkimuksen kohdentamiseen juuri ei-starttirahaa hakeneisiin yrittäjiin. Kohderyhmästä ei juurikaan ollut käytettävissä olevaa tutkimustietoa, ja kaikki aloittavien yrittäjien kanssa toimivat tahot pitivät tärkeänä sen saamista.

Tutkimuskysymykset laadittiin teoriaosuuden kirjoittamisen rinnalla helmi-maaliskuussa 2015. Kysymysrunkoon ja sen mahdolliseen toimivuuteen saatiin vahvistusta muilta starttineuvojilta Satakunnan TE-toimistosta sekä Satakunnan Ely-keskuksen tietokanta-asiantuntija Jari Suomiselta. Opinnäytetyön ohjaaja Hanna Moisio antoi lisäksi muutaman parannusehdotuksen kyselyyn, jotta sen toimivuus saatiin mahdollisimman hyväksi. Tekstipohjaisen kysymyslomakkeen muutti sähköiseksi Webropol -kyselyksi Jari Suominen, jonka kanssa vielä muovasimme kyselylle oikealaista ulkoasua ja mahdollisimman yksiselitteisiä sanavalintoja.

6.2 Kohderyhmän rajaaminen

Tutkittava joukko rajattiin vuosina 2012 - 2013 toimintansa rekisteröineisiin raumlaisyrittäjiin, joita pienen ennakkoselvittelyn perusteella uskottiin löytyvän määrällisesti sopiva joukko. Tutkimuksen kohderyhmä selvitettiin Patentti- ja rekisterihallituksen sekä Verohallinnon yhteisestä Yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä (YTJ), joka linkittyy Työ- ja elinkeinoministeriön käyttämän asiakasrekisteri ASKO:n tietokantaan. ASKO:sta rajaamalla saatiin selville kaikki 2012 - 2013 Raumalla tehdyt rekisteröinnit, joita oli yhteensä 374 kappaletta. Työ- elinkeinotoimiston URA-järjestelmästä selvitettiin ko. vuosina tehdyt myönteiset ja kielteiset starttirahapäätökset, joiden saajat poistettiin tutkittavien yritysten joukosta. Kohderyhmän ulkopuolelle jätettiin myös asunto-osakeyhtiöt, vesiosuuskunnat, metsänhoitoyhteisöt, ulkomaiset yhteisöt, yhdistykset, konkurssipesät sekä verotus- ja kiinteistöyhtymät, koska nämä

eivät olleet lähtökohtaisestikaan potentiaaliasia starttirahan saajia. Tutkittavia yrityksiä jäi jäljelle yhteensä 258 kappaletta.

ASKO-järjestelmän antama listaus yrityksistä, sisältää yrityksen nimen, y-tunnuksen, osoitteen, toimialan ja nykytilanteen. Mikäli yritys on asioinut ELY keskuksen tai TE-toimiston kanssa, sen tiedoista löytyy myös sähköpostiosoite. Asiakkaana tutkimuskohteesta olevista yrityksistä oli ollut vajaa 60 yritystä, joista järjestelmä siis tarjosi suoraan myös sähköpostiosoitteen. Yritysten kotisivujen, YTJ:n ja Internetin hakukoneiden avulla löydettiin lisäksi yhteensä 115 yritykselle sähköpostiosoite, jota voitiin hyödyntää sähköisen kyselyn lähettämisessä.

Jäljelle jäävän 87 yrityksen, joiden sähköpostiosoitetta ei pystytty selvittämään, epäiltiin laskevan kyselyn vastausprosenttia huomattavasti. Tietojen löytymättömyys antoi aiheita epäillä yrityksen olemassaoloa ylipäättään, mutta ne päätettiin kuitenkin ottaa mukaan kyselyyn. Ei sähköpostia omaaville yrityksille lähetettiin kirjekysely, joka sisälsi palautuskuoren.

6.3 Kyselyn toteuttaminen, luotettavuus ja pätevyys

Maaliskuun 20. päivä lähetettiin 87 kappaletta palautuskuorella varustettuja kirjekyselyjä kohderyhmän yrityksiin, joiden sähköpostia en ollut onnistunut selvittämään. Saatekirjeessä mainittiin viimeiseksi palautuspäiväksi 31.3.2015 ja määräpäivään mennessä niitä palautui yhteensä 11 kappaletta. Neljä kirjettä palautui takaisin postista tuntemattoman vastaanottajan vuoksi, joten kirjekyselyitä tilastoitiin yhteensä 83 kappaletta. Jo alkujaan epäilty vähäinen tavoitettavuus kirjepostien osalta osoittautui oikeaksi ja kirjeistä saatu vastausprosentti jäi 13,3 %:in.

Webropol -kyselyt lähetettiin kolme päivää kirjeitä myöhemmin, 23.3.2015. Sähköisiä kyselyitä lähti yhteensä 175 kappaletta ja niistä ei tullut yhtään toimitusvirheilmoitusta. Kyselystä lähetettiin vielä muistutusviesti 27.3.2015 niille, joiden vastausta ei siihen mennessä ollut saatu. Viimeiseksi vastuspäiväksi annettiin 31.3.2015 ja vastauksia saatiin yhteensä 37 kappaletta eli sähköpostikyselyn vastausprosentti oli 21,1 %. Kaikkien vastausten saavuttua syötettiin kirjeissä saadut vastaukset Webropoliin,

jotta tulosten tulkinta olisi helpompaa. Kirjeitä palautui vielä huomattavasti määrää-
kaa myöhemmin 2 kappaletta, mutta niitä ei tilastoitu tuloksiin. Kirjeet kuitenkin avatiin ja mahdolliset avoimet vastukset huomioitiin. Koko kyselyn vastausprosentiksi saatiin siis 18,6 %.

Opinnäytetyön kyselyn tarkoituksena oli saada mahdollisimman totuudenmukaista ja luotettavaa tietoa. Luotettavuuden arvioinnissa käytetään validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteitä. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimusongelman kannalta mitataan ja tutkitaan oikeita asioita. Reliabiliteetti tarkoittaa saatujen tulosten pysyvyyttä; tutkimuksen tekijän pitää osoittaa, että tutkimuksen tulokset eivät ole syntyneet sattumalta. (Kananen 2011, 118 - 119.) Kyselyn kysymykset pyrittiin tekemään mahdollisimman selkeiksi ja yksiselitteisiksi. Tällä pyrittiin siihen, että vastaaminen olisi helppoa ja nopeaa. Vaikeaselkoinen kysymyslomake turhauttaa helposti vastaajan ja vastaaminen saattaa jäädä siksi tekemättä. Selkeiden vastausten tulkinta on myös helppoa. Kysely on nähtävissä kirjeversiona kokonaisuudessaan opinnäytetyön lopussa (liite2).

Kysely lähetettiin siis kaikkiaan 258 yritykselle. Tavoitteena oli saada noin 55 vastausta, mutta niitä saatiin vain 49, joten tavoitteesta jäätin vähän. Kirjeellä lähestyttävien yrittäjien pientä vastausprosenttia osattiin odottaa, joten lopulliseen tulokseen voitiin olla tyytyväisiä. Kyselyn luotettavuutta tukevat helppotajuiset kysymykset sekä kyselyn helppo uusittavuus valittavalle kohderyhmälle.

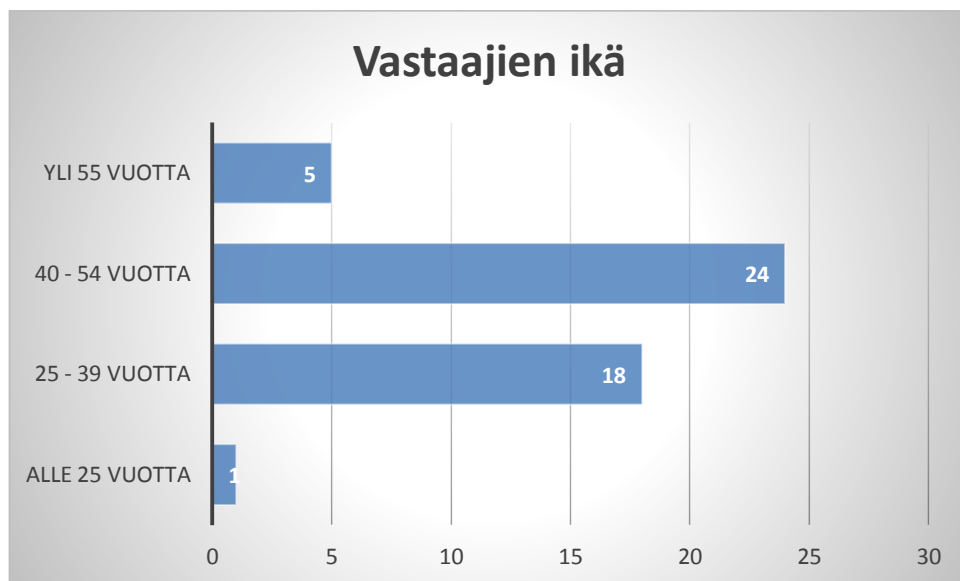
Tutkimuslomake rakentui siten, että alussa selvitettiin vastaajan syytä starttirahan hakematta jättämiselle kokonaisvaltaisesti ja neljällä seuraavalla kysymyksellä selvitettiin yrittäjän ja yrityksen taustatietoja. Kysymyksillä 5 - 13 etsittiin lain estäviä seikkoja starttirahan saamiselle ja pyrittiin saamaan vastauksia siihen, olisiko vastaajilla ylipäättään ollut mahdollisuutta saada starttirahaa. Viimeinen kysymys antoi vastaajalle mahdollisuuden vapaaseen sanaan aiheesta. Yksittäisten vastausten analysoinnin lisäksi vastauksia tulkittiin taustalla myös kokonaisvaltaisesti.

7 TUTKIMUSTULOKSET

7.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyn neljä ensimmäistä kysymystä koskivat vastaajien taustatietoja. Kyselyn taustamuuttujina toimi vastaajan sukupuoli, ikä, koulutusaste ja yrityksen toimiala. Taustamuuttujilla ei sinänsä ollut merkitystä tutkimuksessa, mutta niistä saatua tietoa voitiin verrata esim. käytännön kokemukseen.

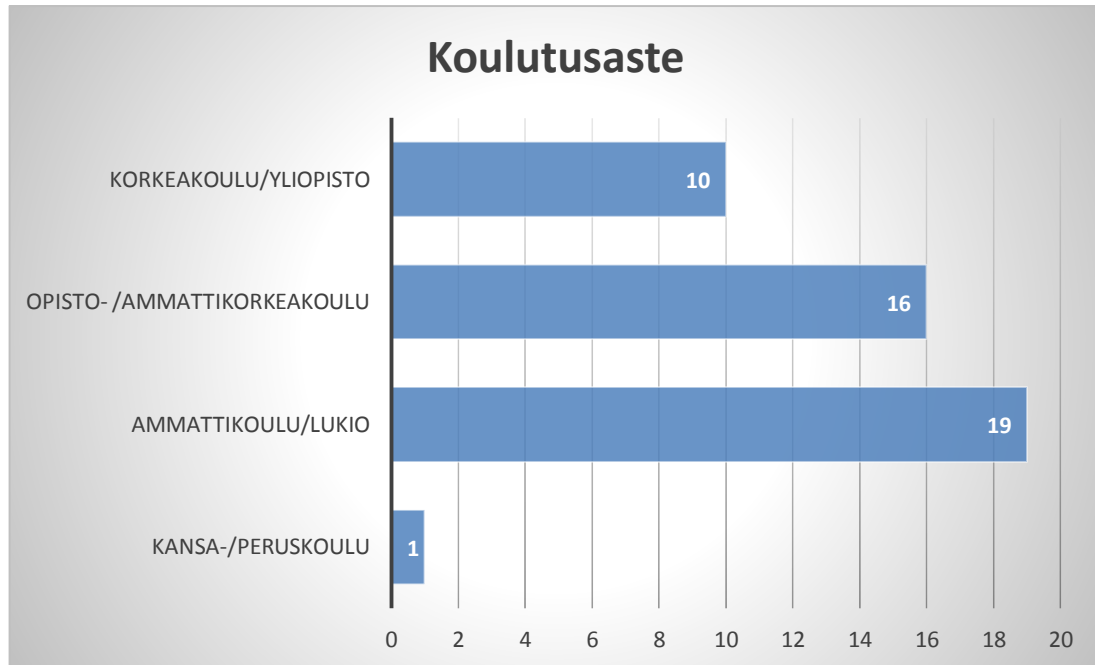
Kyselyyn vastasi kaikkiaan 48 henkilöä, joista 34 (70 %) oli miehiä ja loput 14 (30 %) naisia. Kuvio 4 ilmenee, että valtaosa vastaajista sijoittui kahteen ikäryhmään; suurin ryhmä (24 vastaajaa) oli iältään 40 - 54 vuotiaita ja toiseksi suurin vastaajaryhmä (18 vastaajaa) oli 25 - 39 vuotiaita. Yli 55 vuotiaita oli 5 vastaajaa ja alle 25 vuotiaita oli vastaajissa vain 1 henkilö.

Kuvio 4. Vastaajien ikäjakauma (n=48)

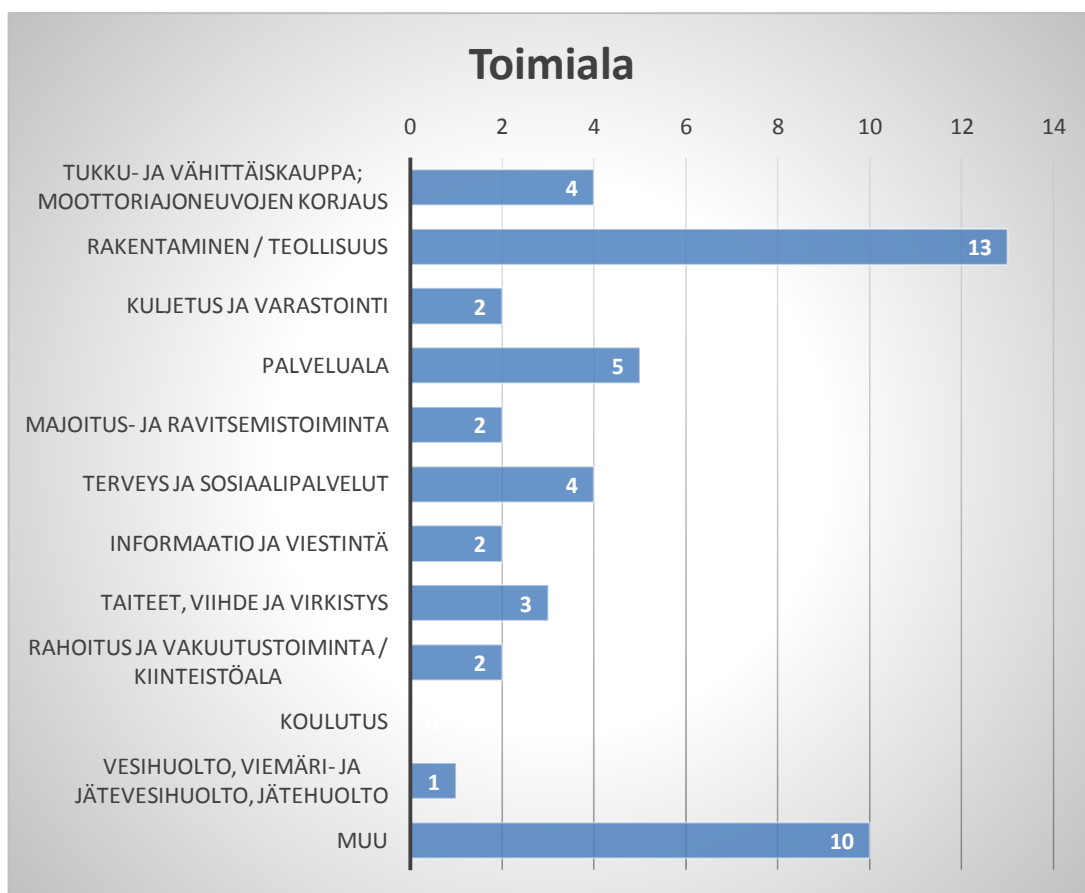
Kolmas kysymys selvitti vastaajien koulutusastetta. Kuvion 5 mukaan suurimmalla osalla vastaajista (41 %) oli koulupohjana ammattikoulu tai lukio. Toinen merkittävä ryhmä vastaajista (35 %) oli suorittanut opisto tai ammattikorkeakoulutasoisen tutkin-

non. Pelkällä kansa- tai peruskoulupohjalla yrittäjiksi ryhtyneitä oli vastaajissa ainoastaan yksi henkilö. Kaksi vastaajaa ei vastannut koulutustausta koskevaan kysymykseen ollenkaan.

Kuvio 5. Vastaajien koulutusaste (n=46)

Viimeisessä taustakysymyksessä selvitettiin yritysten toimialaa. Vastauksista pyrittiin selvittämään, onko tutkittavien joukossa paljon niitä, jotka jo toimialan perusteella jäävät usein starttirahan saajien ulkopuolelle. Vaihtoehtoisiksi annettiin yksitoista yleistä toimialaa sekä muu –vaihtoehto, johon vastaaja pystyi lisäämään avoimen vastauksensa toimialastaan. Kuvion 6 mukaan vastauksissa nousi esille kaksi muuta vahvempaa ryhmää; rakentaminen ja teollisuus sekä muu toimiala. Rakentamisen ja teollisuuden yrityksiä oli vastaajissa eniten eli 13 kappaletta (27 %). Muu toimiala vastattiin kyselyssä 10 kertaa (20 %). Muun toimialan vastanneet olivat määritelleen avoimessa kohdassa toimialansa kohdistuvan mm. puusepän töihin (1 vastaaja), huoltoon ja korjaukseen (2 vastaajaa), taksiliikennöintiin (2 vastaajaa), metsä- ja kalatalouteen (2 vastaajaa), johdon ja PKT-teollisuuden konsultointiin (2 vastaajaa) sekä TT-urakointiin (1 vastaaja). Vastauksista päätellen tyypillisiä ei starttirahaa saavia mm. parturi-kampaajia ja vakuutusedustajia vastaajien joukossa oli vain muutamia, eikä toimiala näyttänyt selittävän suuremmin starttirahan hakemattomuuden syytä.

Kuvio 6. Vastaajien yritysten toimialat (n=48)

7.2 Syyt starttirahan hakematta jättämiselle

Kysymyksen tarkoituksena oli selvittää, miten yrityksen perustaneet olivat etsineet tietoa starttirahan mahdollisuudesta ja mikä oli pääsyy heidän starttirahan hakematta jättämiselleen. ”En hakenut starttirahaa, koska...” – kysymykseen annettiin vastausvaihtoehtoja, sekä mahdollisuus avoimeen vastukseen. Vastausvaihtoehtoja annettiin seuraavasti;

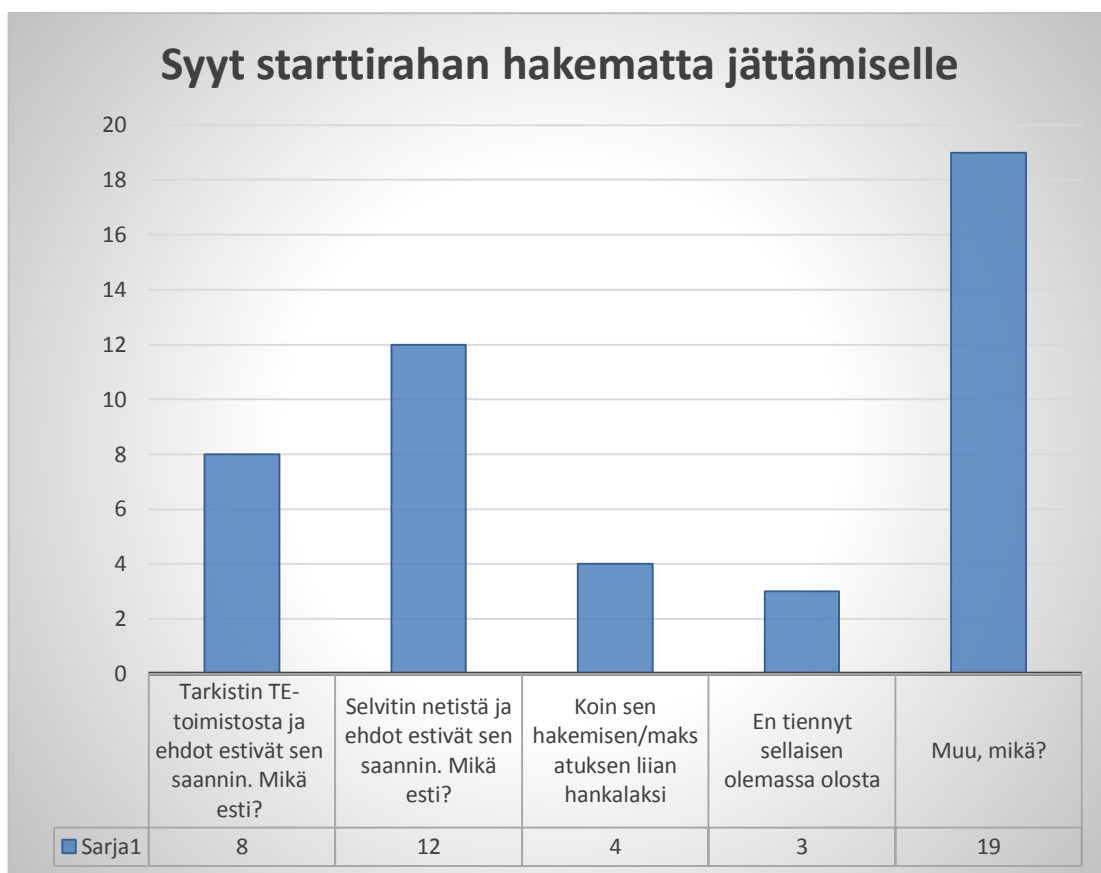
1. Tarkistin TE- toimistosta ja ehdot estivät sen saannin. Mikä esti?
2. Selvitin netistä ja ehdot estivät sen saannin. Mikä esti?
3. Koin sen hakemisen/maksatuksen liian hankalaksi
4. En tiennyt sellaisen olemassa olosta
5. Muu, mikä?

TE-toimistosta asiaa selvittäneiden tiedettiin saaneen luotettavaa ja ajantasaista tietoa, jossa voitiin olettaa selvitetyn asiaa myös lainsäädännön poikkeukset huomioiden. Nettiselvittelijöiden sekä asian hankalana ja byrokraattisena näkevien kohdalla huolenaiheeksi jäi kirjoitetun tiedon tulkinnanvaraisuus ja poikkeukset, joita starttirahan kohdalla tiedetään olevan paljon. Netistä luettava tieto ei välttämättä huomioi kaikkia lain poikkeuksia ja saattaa jättää tietoa etsivälle väärän käsityksen mm. työvoimapolitiittiseen harkintaan perustuvista päätöksistä. Tiedon puute koko starttirahajärjestelmää kohtaan oli tutkimuksen epätoivotuin vastaus, ja myös sen mahdollista laajuutta selvitettiin tässä kysymyksessä.

Kuvio 7 osoittaa 3 vastaajan (6 %) ilmoittaneen, ettei ole tiennyt koko starttirahan olemassaolosta. Kohderyhmässä tämä ei ollut ongelma, koska he selvensivät toimintansa olleen sivutoimista, eikä siten starttirahaan oikeutettuakaan. Netistä asiaa oli selvitetty 12 henkilöä (26 %), mikä korostaa nettiohjeistuksen tärkeyttä ja ennen kaikkea yksiselitteisyyden huomioimista. TE-toimistosta asiaa oli kyselty 8 henkilöä (17 %) ja prosessin liiallisen byrokraattisuuden mainitsi 4 henkilöä (9 %). Muu, mikä? – kohtaa oli käytetty vastauksissa eniten ja sen oli valinnut 19 vastaajaa (41 %).

Avoimissa vastauksissa, joita oli yhteensä 38 kappaletta, 18:ssa (47 %) kerrottiin toiminnan olleen aloitushetkellä sivutoimista. Ketjuyrittäjäys eli useamman yritystoiminnan pyörittäminen mainittiin syyksi kolme kertaa, samoin kuin työllisyysmäärärahojen loppuminen TE-toimistoista. Muita kommentteja avoimissa vastauksissa olivat mm.

- *I was afraid that one day they want it back*
- *Sain työeläkeyhtiöltä jo tukea*
- *Olen eläkkeellä*
- *Opiskelut/opintotuen evääminen*
- *Taksi on kuulemma niin kultakaivos ettei saa -Tervetuloa kokeilemaan!!!”.*

Kuvio 7. Syyt starttirahan hakematta jättämiselle (n=46)

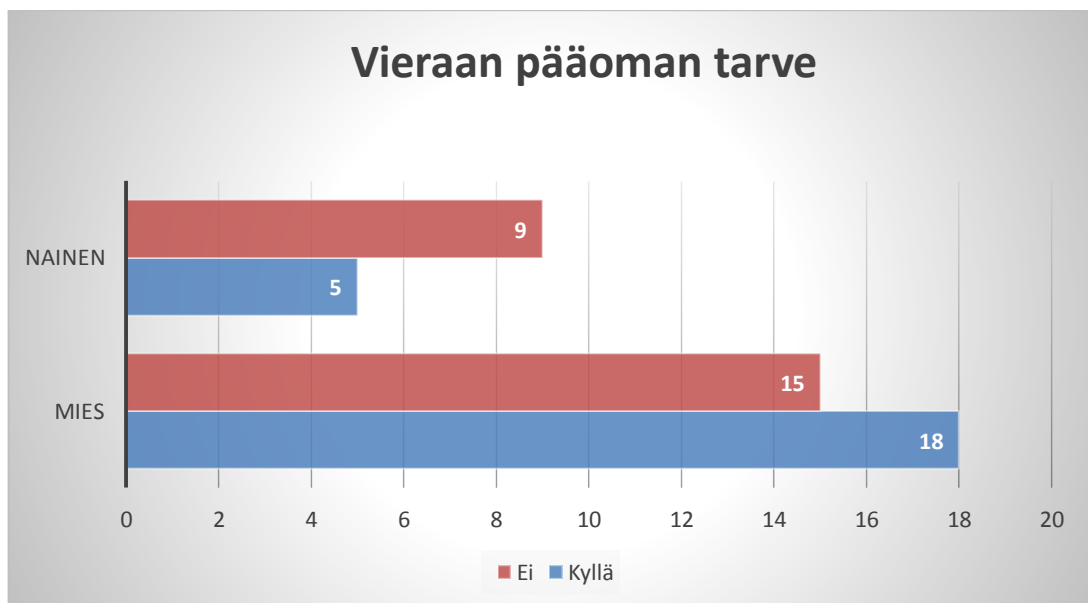
7.3 Myöntämisen esteiden yleisyys

Taustakysymysten jälkeen tulivat tarkentavat kysymykset. Niillä haluttiin selvittää mahdollisia esiin nousevia lainkohtia, jotka muita enemmän selittäisivät syitä starttirahan hakematta jättämiselle. Kokonaisuutta tutkimalla haluttiin kartoittaa myös mahdollisia teoreettisesti tukeen oikeutettuja yrityksiä, joilla ei vain ollut tietoa koko tukijärjestelmästä. Tietämättömyyden vaihtoehto saatiin kuitenkin tässä tutkimuksessa seulottua jo tutkimuksen alkuvaiheen avoimilla kysymyksillä, joten syvällisempää tarkastelua siltä osin ei tarvittu.

Ensimmäisellä tarkentavalla kysymyksellä selvitettiin yritystoiminnasta saatua toimeentuloa, sillä mikäli yritystoiminta turvaa yrittäjän toimeentulon jo yrittämisen alkuvaiheessa, ei starttirahaa yleensä myönnetä. Tulosten mukaan vain 11 vastaajaa (23

) kykeni nostamaan palkkaa yritystoiminnastaan sen ensimmäisinä toimintakuukausina. Vastauksien tarkastelu eri taustamuuttujien välillä ei tuonut esille erityispiirteitä ja 36 vastaajaa (77 %) olisi tämän tutkimuskysymyksen mukaan ollut oikeutettuja starttirahaan. Vaikka toimeentulon turvaamisen määrittely käytännössä on vaikeaa, saaduista vastauksista voidaan päätellä, että syy starttirahan hakematta jättämiselle ei ole ollut toimeentulon turvaantuminen ja yritystoiminnan selkeä kannattavuus jo yrityksen perustamisvaiheessa.

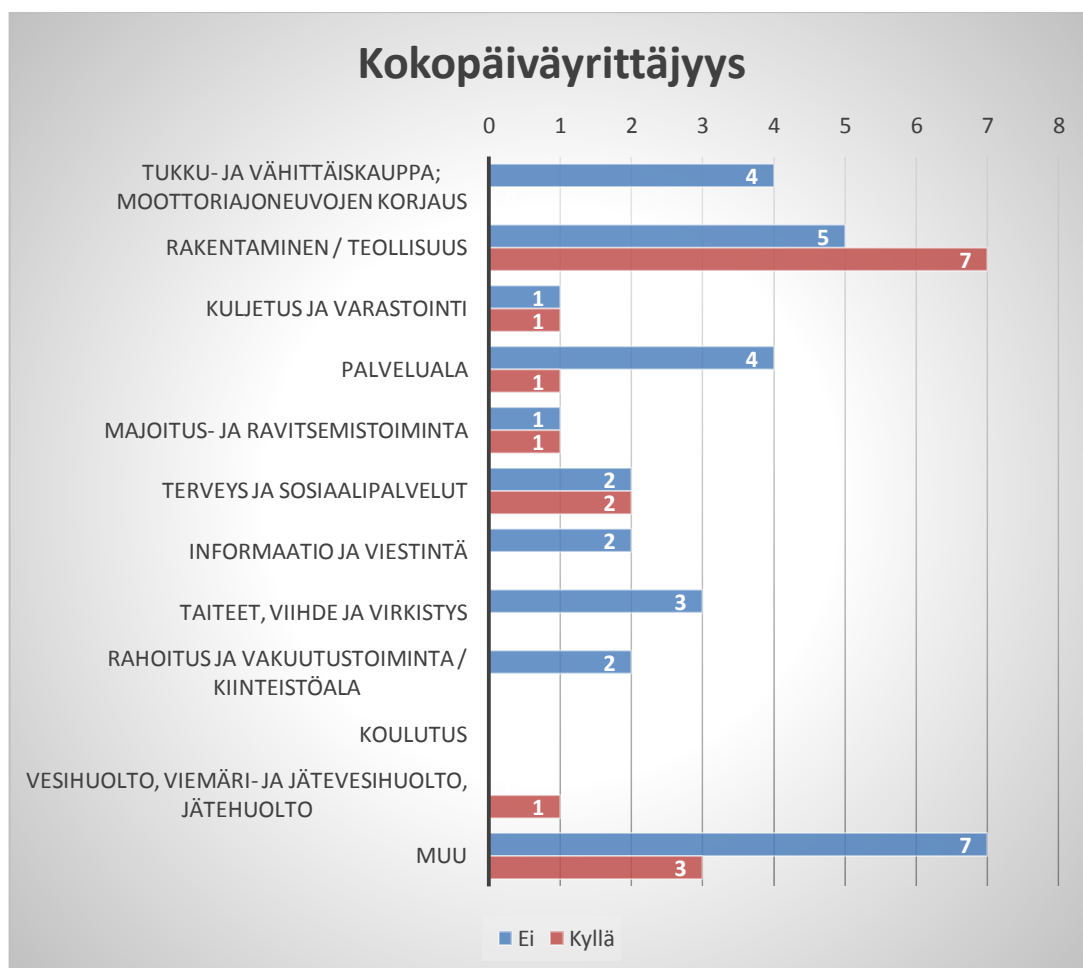
Seuraavaksi selvitettiin vieraan pääoman tarpeita ja sitä, selittyykö starttirahan hakemattomuus yritystoiminnan käynnistymiseen ilman vierasta pääomaa. Vastausten mukaan vieraanpääoman tarve oli lähes puolella vastaajista. 24 vastaajaa (51 %) ilmoitti aloittaneensa yritystoiminnan ilman lainaa tms. rahoitusta, joka selittäisi osaltaan starttirahan hyödyntämättä jättämisen. Starttirahan saamien ei kuitenkaan edellytä vieraan pääoman käyttöä, joten suoraa johtopäätöstä tämä ei anna. Sukupuolten välinen tarkastelu osoittaa, että miehet (55 %) aloittivat selvästi naisia (33 %) useammin vierasta pääomaa tarvitsevia yrityksiä (kuvio 8).

Kuvio 8. Vieraan pääoman tarve sukupuolijakauman mukaan (n=47)

Kahdeksannella kysymyksellä selvitettiin kohderyhmän yrittäjyyttä kokopäiväisyyden suhteen. Osa-aika- ja sivutoimiyrittäjyys yleistyvät koko ajan, mutta starttirahaa myönnetään vain kokopäiväyrittäjiksi ryhtyville. Kyselyyn vastanneista oli kokopäi-

väyrittäjiä vain 34 % eli 16 vastaajaa. 66 % vastasi toimintansa olleen perustamishetkellä sivutoimista eli sivutoimisuus osoittautui varsin korkeaksi starttimestäväksi lainkohdaksi. Kuviosta 9 selviää, että toimialoittain tarkasteltuna kokopäiväyrittäjyys on yleisintä rakennusalalla.

Kuvio 9. Kokoaikayrittäjät toimialoittain (n=47)

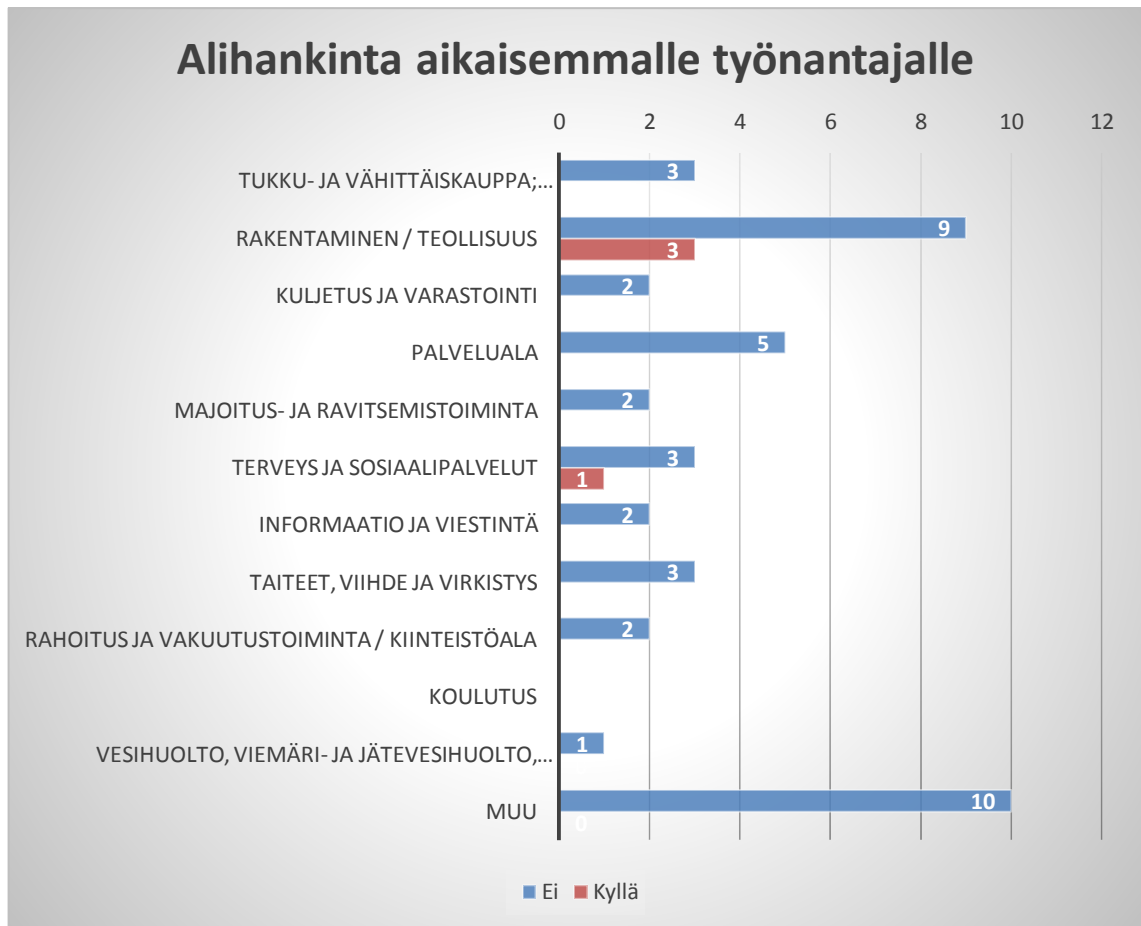
Seuraavaksi selvitettiin ketjuyrittäjyyden eli jo aikaisemman yritystoiminnan merkitystä starttirahan hakemattajättämiselle. Tutkimusjoukkoa selvitetessä kohderyhmässä esiintyi useampia tuttuja yrittäjänä toimivia raumalaisnimiä, joten ketjuyrittäjyydellä otaksuttiin olevan jonkin verran merkitystä. Vastaajista valtaosa eli 34 henkilöä (72 %) ei kuulunut ketjuyrittäjien joukkoon vaan perustettu yritystoiminta oli heille ainutlaatuinen. 13 vastaajaa (28 %) ilmoitti omaavansa jo toiminnassa olevaa aikaisempaa yritystoimintaa. Ketjuyrittäjyyttä esiintyi lähes kaikilla toimialoilla ja se oli huomattavasti yleisempää miesten (36 %) kuin naisten (7 %) keskuudessa.

Yksi starttirahan myöntämisen perusedellytyksistä on yrittäjäosaamisen omaaminen tai sen hankkiminen. Kaikille starttirahan hakijoille suositellaan yrittäjäkoulutukseen osallistumista ja tutkimuksen mukaan yli puolet vastaajista (55 %) olisi ollutkin valmis siihen. Avoimien vastausten mukaan osa hakijoista oli jopa suorittanut yrittäjäkurssin, vaikka eivät olleet starttirahaa saaneetkaan. Toimialakohtaisen tarkastelun pohjalta erityisesti rakennusalalla nähtiin yrittäjäkoulutuksen hyödyllisyys ja rakennuspuolen vastaajista jopa 67 % olisi ollut valmis osallistumaan tarjottuun koulutukseen. Taulukosta 1 selviää, että koulutustaustaltaan suurin kiinnostus koulutukseen oli ammattikoulu/lukio – pohjalla yritystoimintansa aloittaneilla. Heistä 12 henkilöä (63 %) vastasi olleensa valmis osallistumaan lyhyeen yrittäjäkoulutukseen. Korkeakoulutuksenkin saaneista 4 henkilöä (40 %) ilmoitti kiinnostuksestaan koulutusta kohtaan.

Taulukko 1. Yrittäjäkoulutuskiinnostus koulutusasteittain (n=47)

	Koulutusaste			
	Kansa-/peruskoulu (n=1)	Ammattikoulu / lukio (n=19)	Opisto / AMK (n=15)	Korkeakoulu / yliopisto (n=10)
Kyllä	1	12	8	4
En	0	7	7	6

Seuraavaksi tutkittiin perustuiko vastaajien aloittama yritystoiminta puhtaasti heidän aikaisemmalle työnantajalle tehtävään alihankintaan, mikä osaltaan estää starttirahan myöntämisen. Lähes kaikki eli 42 vastaajaa (91 %) ilmoitti toimintansa perustuvan muuhun, kuin pelkästään edelliselle työnantajalle tehtyihin toimeksiantoihin. Suoraan alihankkijaksi siirtyneitä vastaajia oli 4 kappaletta (9 %). Kuvio 10 osoittaa alihankintaan aikaisemmalle työnantajalle perustuvaa yritystoimintaa esiintyvän puhtaasti eniten rakennusalalla, mikä vastasi myös TE-toimiston asiantuntijan käytännön kokemusta. Alihankinnan ja epäitsenäisen yrittäjyyden ei kuitenkaan voida tutkimustuloksen perusteella olevan merkittävänä syynä starttirahan hakematta jättämiselle.

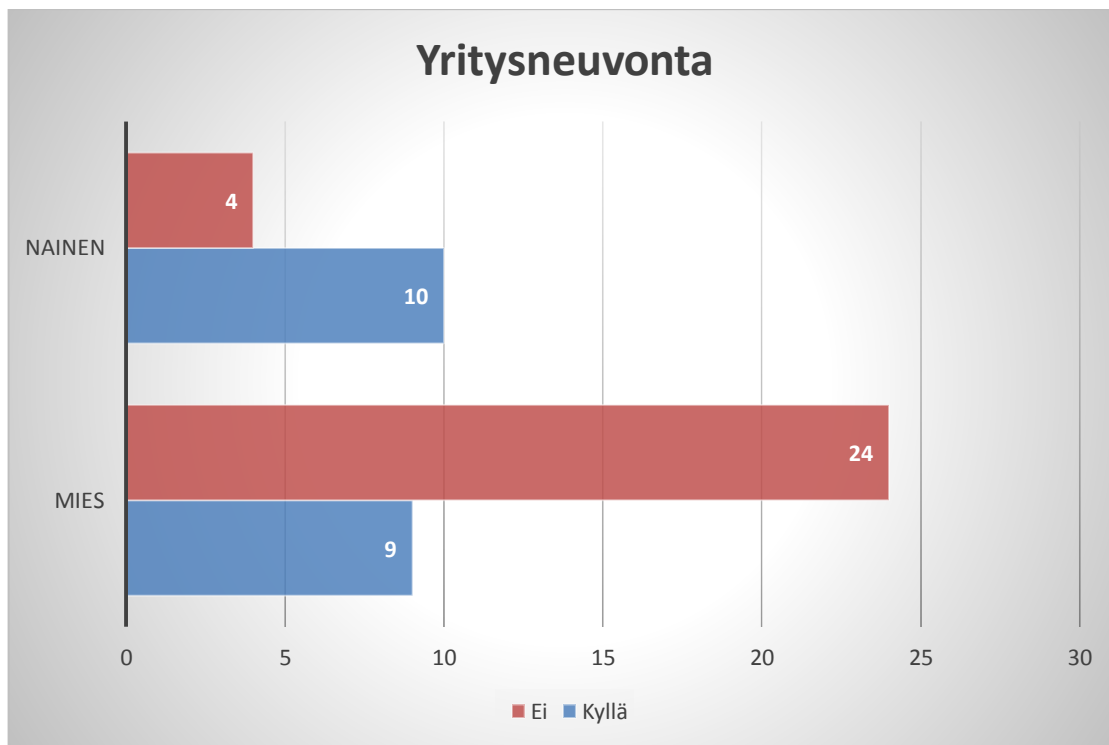

Kuvio 10. Toiminnan perustuminen aikaisemmalle työnantajalle tehtävään alihankintaan toimialoittain (n= 46)

Maksuhäiriöiden yleisyyttä tutkittiin kysymällä mahdollisesta verovelasta ja luottotiedoista ennen yritystoiminnan aloittamista. Kaikki vastaajat (100 %) ilmoittivat, ettei heillä ollut verovelkaa yritystä perustettaessa ja että heidän luottotietonsa olivat kunnossa. Verovelkaa koskevaan kysymykseen jätti vastaamatta yksi henkilö ja luottotietoja koskevaan kysymykseen neljä henkilöä. Verovelloilla tai muilla maksuhäiriöillä ei siis kuitenkaan ole merkittävää roolia siinä, että starttiraha jätetään hakematta.

Viimeisessä valintakysymyksessä selvitettiin yrittäjien osallistumista yritysneuvontaan ennen toiminnan aloittamista. Vastaajista 28 (60 %) ei ollut hakenut mitään neuvoa yrityksensä perustamiseen. Loput 19 vastaajaa (40 %) ilmoitti hyödyntäneensä asiantuntijoiden palveluita ja avoimien vastausten mukaan asiantuntija-apua oli saatu Rauman Kaupungin yritysneuvonnasta, Kankaanpään aikuiskoulutuskeskuksesta, Prizztec Oy:stä, Leader Ravakasta ja erilaisilta yrittäjäkursseilta. Kuvio 11 osoittaa,

että naiset (71 %) hakeutuivat miehiä (27 %) huomattavasti yleisemmin yritysneuvontaan yrityksen perustamisvaiheessa. Yritysneuvontaan osallistuvien tieto starttirahaa kohtaan kasvaa merkittävästi ja kiinteä yhteistyö TE-toimistojen ja yritysneuvontaa tekevien tahojen kesken auttaa jopa muokkaamaan liiketoimintaa starttirahaan mahdollistavaan suuntaan.

Kuvio 11. Yritysneuvontaan osallistuneet sukupuolijakauman mukaan (n=47)

Viimeisenä kohtana kyselyssä oli Vapaa sana, jossa vastaajat voivat kommentoida kyselyä ja sen aiheita sanallisesti. Mahdollisuutta käytti hyväkseen 17 vastaajaa ja asiasisällöt viestissä vaihtelivat vastaajasta riippuen. Koska työllisyysmäärärahojen loppuminen Rauman alueella ajoittui kohderyhmän yrittämisen aloittamiseen, tuli avoimissa vastauksia varsin tuhtunuttakin kritiikkiä myös tästä aiheesta. Lisäksi oli useita vastauksia, jossa toistettiin aiemman avoimen vastauksen asiasisältöjä ja painotettiin mm. oman yrittäjyyden sivutoimisuutta ja aikaisempaa yrittäjätaustaa. Myös pienyrittäjän asema ja velvoitteet yhteiskunnassa saivat kriittistä kommentointia osakseen. Muutamia esimerkkejä avoimista vastauksista seuraavassa;

- *Te jaatte niitä rahoja siellä isoille firmoille kaiken maailman turhiin hankkeisiin mutta unohtatte pienet yritykset. Miettikääs nyt et mikä on tärkeää. Jos firman liikevaihto on 10 miljoonaa ni ei se tarte 200 000e uuteen halliin. Tämä 200 000e voi kuitenkin auttaa pienyrittäjää työllistämään yhden ihmisen pitkäksi aikaa. Ja kyllä tiedän mistä puhun!*
- *Jos yrityspohja on aloitettaessa kunnossa, niin ihmettelin että miksi pitää käydä joku yrittäjäkoulutus jotta saa sen starttirahan. Ei LVI alalla tarvita pk sektorissa mitään ihmekrumeluureja. Tehdään työt ja laskutetaan tunnit ja tarvikkeet. Mainontaan liittyvät seikat aloitettaessa pitää huolen kaiken maailman hakemistot jos niin haluaa.*
- *Liiketoimintasuunnitelmaa ei tarvitse muu taho kuin pankki ja sen jälkeen et tarvitse sitä enää koskaan.*
- *Jos itseopiskellut laittaa yrityksen pystyyn ja se käy ja kukkuu niin esim. puolen vuoden jälkeen pitäisi olla haettavissa joku vastaava tuki. Koska ainahan yritys rahaa tarvitsee.*
- *Vähän aiheesta sivussa mutta siihen liittyvää on arvonlisävero, joka pitäisi olla kuin mamuillakin eli vaikka parivuotta 0 % ja sen jälkeen tuo syvältä oleva 24 %. olemme täysin eriarvoisessa asemassa mamuihin nähden. Tällöinen toiminta voisi jopa kannustaa yritystoimintaan, nyt se ei sitä kyllä edistä.*
- *Aika omituista että ensin sanotaan ettei ole mistä jakaa startti rahaa (enkä ole ainoa kenelle näin on Rauman työvoimatoimistossa sanottu), ja sitten kyselään miksi en ole hakenut kyseistä apua!!!!!!!*

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää pääasialliset syyt sille, miksi starttirahaa jätetään hakematta niin monessa aloitettavassa yrityksessä. Koska starttirahan tiedetään mm. vaikuttavan erittäin positiivisesti yrityksen henkiinjäämiseen, haluttiin selvittää onko ihmisillä riittävästi tietoa starttirahan mahdollisuudesta, nouseeko jokin lainkohta erityiseksi esteeksi ja onko hakijoiden määrää mahdollista kasvattaa.

Tutkimuskysely lähetettiin Raumalle vuosina 2012 - 2013 yrityksen perustaneille henkilöille, jotka eivät olleet hakeneet starttirahaa. Osa kyselyistä jouduttiin lähettämään kirjekyselynä, koska sähköpostiosoitteiden löytyminen osoittautui mahdottomaksi. Yhteystietojen löytämisen vaikeus herätti epäilyä koko yritystoiminnan olemassaolosta, minkä pelättiin vaikuttavan saatavien vastausten määrään. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin 18,6 %, mikä jäi hieman toivottua alhaisemmaksi, mutta selittynee osaksi juuri ei aktiivisena yritystoimintana. Kyselyn avulla saatiin kuitenkin hyvin tietoa siitä, mitkä olivat kohderyhmän starttirahan hakemattomuuden tai saamatta jäämisen syitä. Kyselyn avulla saatiin myös lisäselvitystä aloittaneiden yrittäjien mieltä painovista asioista ns. vapaan sanan kautta.

Tutkimuksesta selviää, että starttiraha tunnetaan ja sitä hyödynnetään varsin kattavasti siihen oikeutetuissa tapauksissa. Tilastollisesti aloitettuja yrityksiä on paljon, mutta todellinen määrä aidosti uusille, kokopäiväyrittäjyyden mahdollistavalle ja starttirahaa oikeuttavalle toiminnalle ei ole kovinkaan korkea. Perustetuista yrityksistä valtaosa on sivutoimista yrittäjyyttä, yhtiömuotojen muutoksia ja ketjuyrittäjyyttä, eikä siis ollenkaan potentiaalisia starttiyrityksiä. Vaikka starttirahaa siis jätetäänkin hakematta lähes 70 %:ssa perustettavista yrityksistä, löytyy taustalta muita syitä kuin esim. ennalta pelätty tietämättömyys asian suhteen.

Tutkimuksesta selviää myös se, että varsin usein starttirahaan liittyviä asioita selvittämään ensimmäiseksi nettiohjeistuksen kautta. Starttirahaa koskevan lainsäädännön selvittely taas osoittaa, että kysymyksessä on pitkälti virkailijan harkintaan perustuva tutkimus, jossa yleispäteviä vastuksia pystytään antamaan vain harvoin. Netti- ja esiteohjeistuksen tulisi kenties nykyistä painokkaammin ohjata asiaa selvitteleviä ottamaan yhteyttä myös TE-toimistoon. Lain poikkeavuuksien ja työvoimapolitiittisen harkinnan mahdollisuuden takia on ilmeistä, ettei netti- ja esiteohjeistuksesta koskaan saada täysin kattavaa ja yksiselitteisesti neuvovaa. Jokaisen yrittäjyyttä harkitsevan tulisi saada henkilökohtainen selvitys, jossa huomioidaan myös kyselijän kokonaistilanne.

Ei starttirahaa hakeneiden yrittäjien joukossa on tutkimustulosten mukaan yrittäjiä kaikilta toimialoilta, eikä esiin myöskään nouse mikään tietty ikäryhmä tai koulutustaso.

Lakiin perustuvista syistä startin hakemattajättämiselle nousee eniten esille sivutoiminen yrittäjyys sekä jo aikaisempi yrittäjyys eli ns. ketjuyrittäminen. Tutkimusjoukkoon mahtui edelleen myös niitä, jotka eivät yritystä perustaessaan tienneet starttirahan olemassaolosta. Nykyisin Patentti- ja rekisterihallituksen www-sivuilla näkyy kuitenkin jo vahvasti Yritys-Suomen palvelut ja sitä kautta myös TE-toimisto ja starttiraha, joten asia olisi todennäköisesti eri tämän päivän perustajien keskuudessa tehdyssä kyselyssä. Starttirahan markkinointi ja asiasta tiedottaminen on siis tuotu yrityksen perustajien aitiopaikalle, joten tiedottamisen voidaan katsoa olevan tällä hetkellä asianmukaista, eikä vaadi lisätoimenpiteitä.

Huomioitavaa tutkimuksessa on vastauksissa esiintyvä kritiikki TE-toimiston määrärahojen loppumisen mahdollisuuteen. Määrärahoihin sidotun starttirahan loppumisen mahdollisuutta pidetään ei-tasapuolisena kohteluna ja aloittavien yrittäjien laittamisena eriarvoiseen asemaan. 2000-luvulla on määrärahojen niukkuus vaikuttanut starttirahan myöntämiseen kahtena vuonna; 2012 starttirahan myöntäminen loppui kesken vuotta kokonaan ja 2015 huhtikuussa kohderyhmä rajattiin vain työttömiin yrityksen perustajiin. Starttirahan erottaminen omaksi määrärahasikokonaisuudekseen edesauttaisi tasapuolisen kohtelun varmistamista ja varsinkin kesken starttiprosessin tehtävät uudet linjaukset tulisi kieltää TE-toimistoilta kokonaan. Starttiasiakkaat tulee nähdä tulevina TE-palveluiden kanta-asiakkaina, joille starttiasiointi luo ensivaikutelman koko julkisiin yrityspalveluihin.

Tutkimuksesta saatua tietoa tullaan hyödyntämään Satakunnan TE-toimiston yrityspalveluissa ja erityisesti aloittavien yrittäjien neuvontatyössä. Mitä aikaisemmin yrittäjänä toimivat ohjautuvat asiantuntevien viranomais- ja neuvontapalveluiden piiriin, sitä helpompi heidän on hakeutua niiden pariin myös mahdollisissa tulevilla muutos- ja ongelmatilanteissa. Starttirahavaiheessa TE-toimiston palveluihin tutustuvat yrittäjät saavat luonnollisen polun kaikkiin julkisina työvoima- ja yrityspalveluina tarjottaviin palveluihin, liittyvätpä ne sitten henkilöstön hankintaan, henkilöstön osaamisen kehittämiseen tai henkilöstön vähentämistarpeisiin.

Tutkimusta olisi mahdollista jatkaa esim. tekemällä osalle joukosta teemahaastatteluja, joissa syitä ja seurauksia voitaisiin tarkastella laajemmin. Sivutoimisen yrittäjyyden osalta jää edelleen mahdolliseksi se, että toiminnan kokopäiväiseksi muuttuessa ei

osata ja tiedetä lain poikkeuksia, eikä siten osata enää kysellä starttirahan perään. Sivutoimiyrittäjyyden taitekohdasta olisi kenties mahdollista kasvattaa starttirahan hakijoiden määrää ja sitä kautta viranomaispalveluiden pariin ohjautumista. Ajatus jää haudattamaan mahdollisten jatko-opintojeni tutkimusaiheena.

LÄHTEET

- Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskuksen www-sivut. Viitattu 15.3.2015.
<https://www.ely-keskus.fi>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- HE 169/2004 vp. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. Viitattu 18.1.2015.
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2004/20040169>
- HE 78/2007. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 7 luvun 5 ja 11 §:n muuttamisesta. Viitattu 15.2.2015. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2007/20070078>
- Holopainen, T. (toim.) Yrityksen perustamisopas – Käytännön perustamistoimet. Porvoo: Bookwell Oy.
- Husa, J., Multanen, A. & Pohjolainen, T. 2008. Kirjoitetaan Juridiikkaa. 2. uudistettu painos. Helsinki: Talentum.
- Husa, J. & Pohjolainen, T. 2014. Julkisen vallan oikeudelliset perusteet. 4. uudistettu painos. Helsinki: Talentum.
- Härkin, N. 2011. Katsaus nuorten yrittäjyydestä. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 8.2.2015. http://www.tem.fi/files/31552/Nuorten_yrittajyys_TEM.pdf
- Jylhä, E., Paasio, A. & Strömmer, R. 2000. Menestyvä yrittäjä. Helsinki: Edita.
- Kananen, J. 2011. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta. 2012. L 28.12.2012/916.
- Lehto, M. 2013. Valitsin yrittäjyyden – Millainen vaikutus starttirahalla on ollut yritystoimintaan? AMK-opinnäytetyö. Turun ammattikorkeakoulu.
- Leskinen, R. & Oja, O. 2009. Starttiselvitys luovien alojen yrittäjistä. Viitattu 27.2.2015. https://www.tem.fi/files/24728/Microsoft_Word_-_Starttirahatutkimuksen_raportti_FINAL_30082009.pdf
- Metsä-Tokila, T. & Orjala, M. 2008. Starttirahan merkitys aloittavalle yrittäjälle. Työpoliittinen Aikakauskirja 3/2008. Viitattu 2.2.2015. <http://www.tem.fi/files/20241/metsatokilaorjala.pdf>
- Stenholm, P. 2006. Starttirahalla yrittäjyyteen – Kokemuksia starttirahakokeilusta. Työpoliittinen tutkimus 2006. Viitattu 19.2.2015. https://www.academia.edu/2988196/Starttirahalla_yritt%C3%A4jyyteen

Stenholm, P. 2007. Starttiraha yrittäjyyden avaimena. Jatkokokemuksia starttirahako-
keilusta. 2005-2007. Työpoliittinen tutkimus 2007. Viitattu 19.2.2015.
http://www.academia.edu/2988199/Starttiraha_yritt%C3%A4jyyden_avaimena

Stenholm, P. & Aaltonen, S. 2012. Yrittäjyyden edistäminen starttirahalla - Starttijär-
jestelmän vaikuttavuus ja toimivuus. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 36/2012.
Viitattu: 15.3.2015. https://www.tem.fi/files/34994/TEMjul_36_2012_web.pdf

Stenholm, P. 2013. Starttirahalla yrittäjäksi ryhtyneiden yrittäjien menestyminen –
Selvitys työmarkkina-aseman roolista yritystoiminnan menestymisessä. Työ- ja elin-
keinoministeriön julkaisu 17/2013. Työ- ja elinkeinoministeriö: Helsinki.
https://www.tem.fi/files/37460/TEMjul_17_2013_web_16092013.pdf

Sydänmaanlakka, P. 2004. Älykäs johtajuus. Hämeenlinna: Karisto Oy.

TE-toimiston www-sivut. Viitattu 20.2.2015. <http://www.te-palvelut.fi>

Turpeinen, M-L. 2010. Nivala-Haapajärven seutukunnan työ- ja elinkeinotoimiston
starttirahapäätöksien tuloksellisuus v. 2003-2007. AMK-opinnäytetyö. Keskipohjan-
maan ammattikorkeakoulu. Liiketalouden koulutusohjelma. Saatavissa: [https://publi-
cations.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13631/Turpeinen_Marja-Liisa.pdf?se-
quence=1](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/13631/Turpeinen_Marja-Liisa.pdf?sequence=1)

Työ- ja elinkeinoministeriö 2014. Työ- ja elinkeinoministeriön ohje julkisesta työ-
voima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta.
TEM/2262/00.03.05.02/2014.

Työ- ja elinkeinoministeriön www-sivut. Viitattu 19.2.2015. <https://www.tem.fi>

Työttömyysturvalaki. 2002. L 30.12.2002/1290.

Valtionavustuslaki. 2001. L 27.7.2001/688.

Valtioneuvoston asetus julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta. 2012. A
28.12.2012/1073.

Valtioneuvoston asetus työttömyysetuuden työvoimapolitiittisista edellytyksistä. 2008.
A 30.12.2008/1111.

Yrittäjyyskatsaus 2012. 2012. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö. Työ- ja elinkei-
noministeriön julkaisuja 46/2012. Viitattu 24.2.2015. [http://www.tem.fi/fi-
les/35080/TEMjul_46_2012_web.pdf](http://www.tem.fi/files/35080/TEMjul_46_2012_web.pdf)

Yritys-Suomen www-sivut. Viitattu 15.5.2015. <http://www.yrityssuomi.fi/>

TE-palvelut
tjänster | services

HAKEMUS STARTTIRAHASTA

työtön työnhakija
 palkkatyössä oleva
 opiskelija
 kotityössä oleva
 muu hakija

Starttirahapäätöksen tekee työ- ja elinkeinotoimisto. Ota yhteys ennen starttirahahakemuksen jättämistä työ- ja elinkeinotoimistoon. Tutustu lomakkeen täyttöohjeisiin (s. 6-7).

Hakijan tiedot	Suku- ja etunimet		Henkilötunnus
	Lahiosoite		Postinumero
	Kotikunta		Puhelinnumero
	Ammattinimike ja tutkinto		Sähköpostiosoite
Starttirahakausi	Starttirahaa haetaan ajaksi <input type="text"/> / <input type="text"/> 20 <input type="text"/> - <input type="text"/> / <input type="text"/> 20 <input type="text"/>		
Työkokemus ja yrittäjäkokemus	Merkitse ammattinimike, työnantajan nimi, työtehtävät sekä aika (alkoi, päättyi: päivämäärät)		
Yritystoimintaa tukeva koulutus	Merkitse tutkinto, tutkinnon/koulutuksen nimi, pääainelinja, oppilaitos sekä aika (alkoi, päättyi: päivämäärät). Merkitse myös vrittäivvttä tukevat kurssiohjelmat, niiden kestot sekä pääsisällöt.		
Suunnitellun yrityksen nimi	Nimi		
	Osoite		Postinumero
	Puhelinnumero		
Yritysmuoto ja osakkaat sekä omistusosuus	Merkitse yritysmuoto, osakkaat, nimi, henkilötunnus tai yrityksen Y-tunnus ja omistusosuus.		
Hakeeko joku muu starttirahaa ko. yritystoimintaan?	Nimet ja osoitteet		
Toimiala			

Liikeidea	Liikeidea, sen vahvuudet ja heikkoudet? Mikä on tuotesuunnitelmasi palvelu? <input type="text"/>
Toiminta	Miten aiot toimia? Toimintat? Tarvittava työvoima? <input type="text"/>
Tuotanto	Mitä tuotantovalineta tarvitset? <input type="text"/>
	Mistä hankit raaka-aineet/tuotteet? <input type="text"/>
Asiakkaat ja markkina-alue	Ketka ovat asiakkaitasi? Kuinka paljon asiakkaitasi on? <input type="text"/>
	Missä asiakkaat sijaitsevat? Mitka ovat heidan ostotottumuksensa? <input type="text"/>
Markkinointi	Miten markkinointi järjestetään? <input type="text"/>
	Mistä markkinointikustannukset muodostuvat? <input type="text"/>
Tuotteiden/ palveluiden jakelu	Miten tuotteiden/palveluiden jakelu järjestetään? <input type="text"/>
Vahvuudet ja heikkoudet suhteessa kilpailijoihin	Kilpailevat yritykset ja niiden toimipaikat? <input type="text"/>
	Kilpailevat tuotteet/palvelut? <input type="text"/>
	Kuinka aiot selviytyä kilpailussa ja missä ovat suurimmat riskit? Kuinka varaudut riskeihin? <input type="text"/>
Toimenpiteet toiminnan käynnistämiseksi	Mitä toimenpiteita olet tehnyt yritys toiminnan käynnistämiseksi/tahan mennessä? <input type="text"/>

Suunniteltu rahoitus	Pääoman tarve	Euroa
	investoinnit (rakennukset, koneet, kalusteet)	
	käyttöpääoma (1-2 kuukauden kulut + kateisvarat)	
	kustannusylitysvaraus	
	Yhteensä	
	Rahoitus	Euroa
	oma osuus	
	muiden sijoitukset yritykseen	
	lainat, myöntäjä	
	Avustukset ja tuet	
☐ ELY-keskus, mainitse vastuualue ja tuen nimi		
☐ Muu, mikä		

Kohdat toiminta- suunniteltu rahoitus voidaan korvata erillisellä liiketoimintasuunnitelmalla.

Kannattavuuslaskelma ja liikevaihto		Vuosi/€	
	TAVOITETULOS (netto)	+	
	Lainojen lyhennys	+	
	TULOT VEROJEN JALKEEN	=	
	Verot	+	
	Rahoitustarve (br. tulot)	=	
	Yrityslainojen korot	+	
	Käyttökattotarve 1	=	
	KIINTEÄT KULUT (ilman arvonlisäveroa ALV)		
	Yrittäjän eläkevakuutus (YEL)	+	
	Muut vakuutukset	+	
	Työntekijöiden palkat	+	
	Palkkojen sivukustannukset (n. 30%)	+	
	Vuokrat	+	
	Sähkö, vesi, lämpö	+	
	Työkalut	+	
	Kirjanpito	+	
	Puhelin, posti	+	
	Toimistokulut	+	
	Matkakulut	+	
	Markkinointi	+	
	Koulutus	+	
	Lehdet ym. sellaiset	+	
	Muut mahdolliset kulut	+	
	KIINTEÄT KULUT YHTEENSÄ 2	=	
	MYYNTIKATETARVE 1+2	=	
	Ostot (ilman ALV:a)	+	
	LIIVEVAIHTO	=	
	Arvonlisävero (ALV 24% edelliseen)	+	
	KOKONAISMYYNTILASKUTUS	=	
	Tämän kohdan tiedot voi korvata erillisellä kannattavuuslaskelmalla.		

Kirjanpito ja talouden suunnittelu	Miten aiot hoitaa kirjanpidon? []					
	Tarvitsetko neuvontaa tilinpaatoksen suunnitteluun, budjetointiin tai johonkin muuhun? []					
	Lisätietoja []					
Starttirahan maksamisen estävät korvaukset, tuet ja etuudet	Maksetaanko Sinulle seuraavia korvauksia, tukia tai etuuksia:					
	1. palkkaa tai korvausta tekemästäsi yrittömyystoimintaan liittymättömästä työstä? Palkkana pidetään myös vuosilomaajan palkkaa ja irtisanomisajan palkkaa sekä työttömyysturvain 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua taloudellista etuutta, jonka on katsottava turvaavan kohtuullisen toimeentulon. ☐ kyllä ☐ ei					
	2. julkista tukea omiin palkkauskustannuksiin? ☐ kyllä ☐ ei					
	3. työttömyysturvain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta? ☐ kyllä ☐ ei					
	4. sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaista sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa tai kansaneläkelain (568/2007) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai kuntoutustukea taikka täyden työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta jorkein muun lain nojalla? ☐ kyllä ☐ ei					
	5. kansaneläkelain tai työeläkelakien mukaista vanhuuseläkettä tai varhennettua vanhuuseläkettä? ☐ kyllä ☐ ei					
	6. työttömyyseläkettä? ☐ kyllä ☐ ei					
	7. sairausvakuutuslain mukaista äitiys-, erityisäitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa taikka erityishoitorahaa? ☐ kyllä ☐ ei					
	8. maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain (1293/1994) tai maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistukea? ☐ kyllä ☐ ei					
	9. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) tai työntekijän eläkelain (395/2006) 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen lakien, eläkeohjesäännön tai eläkesääntöjen mukaista kuntoutusrahaa taikka ansionmenetykskorvausta tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutuksen tai sotilasvammalain (404/1948) kuntoutusta koskevien säännösten perusteella? ☐ kyllä ☐ ei					
	10. julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaista koulutustukea? tai ☐ kyllä ☐ ei					
11. opintotukilain (65/1994) mukaista opintotukea? ☐ kyllä ☐ ei						
De minimis-tuki*)	Starttiraha myönnetään de minimis-tukena. Onko hakijalle tai ko. yrittömyystoimintaan myönnetty kuluvan ja kahden edellisen verovuoden aikana de minimis-tukea? (ks. hakemuksen alaosa) ☐ ei ☐ kyllä, tarkempi selvitys taulukossa					
		Tuen laatu (esim. avustus tai korkotuki)	Tuen määrä (euro)	Myöntämispvm	Tuesta maksettu (euro)	Maksupvm
	[]	[]	[]	[]	[]	[]
	[]	[]	[]	[]	[]	[]
	[]	[]	[]	[]	[]	[]
Päiväys ja allekirjoitus	Vakuutan, että tässä hakemuksessa ja sen liitteissä antamani tiedot ovat oikeita. Lisäksi suostun siihen, että työ- ja elinkeinotoimisto voi pyytää starttirahahakemukseni ulkopuolisen asiantuntijan lausunnon.					
	Paikka ja aika []			Allekirjoitus ja nimeselvitys []		

Yrittömyystoimintaa ei saa aloittaa ennen kuin työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt päätöksen starttirahan myöntämisestä.

Hei!

Helpottaaksemme aloittavien yrittäjien alkuun pääsemistä, kehitämme starttirahan markkinointia. Kysely on lähetetty vuosina 2012 – 2013 Raumalla yrityksen perustaneille henkilöille, jotka eivät ole hakeneet starttirahaa. Selvitän syitä sille, miksi starttiraha jätetään hyödyntämättä uusia yrityksiä perustettaessa. Kyselyn vastaamiseen menee aikaa n. 5 min. **Vastauksesi on tärkeä!**

Hyödynnän kyselyn tuloksia SAMK:n oikeustradenomin opinnäytetyössä sekä Satakunnan TE-toimiston koulutustarvekartoituksissa. Kuori sisältää vastauskuoren, jonka postimaksu on maksettu. Postita vastauksesi viimeistään 27.3.2015. Halutessasi toimitan sinulle myös suoran linkin sähköiseen kyselyyn.

Vastauksesi käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömänä.

Lähdetiedot: YTJ sekä Satakunnan TE-toimiston asiakashallintajärjestelmät

Lisätietoja,

Marjo Siltanen
marjo.siltanen@te-toimisto.fi
puh. 050 396 2869

Starttiraha on Te-toimiston myöntämä tuki yrittäjäksi ryhtyvälle henkilölle. Sen tarkoitus on yrittäjän toimeentulon turvaaminen yrityksen käynnistämisvaiheessa. Starttirahasta säädetään laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012).

En hakenut starttirahaa, koska

- Tarkistin te- toimistosta ja ehdot estivät sen saannin
Mikä esti? _____
- Selvitin netistä ja ehdot estivät sen saannin
Mikä esti? _____
- Koin sen hakemisen/maksatuksen liian hankalaksi
- En tiennyt sellaisen olemassa olosta
- Muu, mikä? _____

Taustakysymykset

1. Sukupuoli

- Nainen Mies

2. Mihin ikäryhmään kuulut?

- alle 25 vuotta
 25 – 39 vuotta
 40 – 54 vuotta
 yli 55 vuotta

3. Mikä on koulutusasteesi

- Kansa-/peruskoulu
 Ammattikoulu/lukio
 Opisto- / ammattikorkeakoulu
 Korkeakoulu/yliopisto

4. Millä toimialalla yrityksesi toimii

- Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen korjaus
 Rakentaminen / Teollisuus
 Kuljetus ja varastointi
 Palveluala
 Majoitus- ja ravitsemistoiminta
 Terveys ja sosiaalipalvelut
 Informaatio ja viestintä
 Taiteet, viihde ja virkistys
 Rahoitus ja vakuutustoiminta / kiinteistöala
 Koulutus
 Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto
 muu, mikä? _____

Tarkentavat kysymykset

5. **Pystyitkö nostamaan itsellesi palkkaa yrityksen ensimmäisinä kuukausina?**

kyllä en

6. **Tarvitsitko vierasta pääomaa (laina tms.) aloittaessasi toiminnan?**

kyllä ei

7. **Oliko yrittäjäytesi kokopäiväistä aloittaessasi toiminnan?**

kyllä ei

8. **Oliko sinulla aikaisempaa, toiminnassa olevaa yritystoimintaa aloittaessasi tämän yrityksen?**

kyllä ei

9. **Olisitko ollut valmis osallistumaan ilmaiseen, lyhyeen yrittäjäkoulutukseen?**

kyllä en

10. **Perustuiko yritystointasi aloittaminen alihankintaan aiemmalle työnantajallesi?**

kyllä ei

11. **Oliko sinulla ennen tämän yrityksen perustamista verovelkaa?**

kyllä ei

12. **Olivatko luottotietosi kunnossa ennen yrittäjäytesi aloittamista?**

kyllä ei

13. **Oletko osallistunut yritysneuvontaan esim. uusyrityskeskuksessa ennen yritystoiminnan aloittamista?**

ei

kyllä, missä? _____

14. Vapaa sana

KIITOS VASTAUKSESTASI!

***Lisätietoja tarvittaessa; marjo.siltanen@te-toimisto.fi tai
puh. 050 396 28 68***